№ 6 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

22־סטער יאהרגאנג | 7 stycznia 1929 r | מאנטאג, כ"ה טבת תרפ"ט | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פעטריקויער 6. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

געשטארבען ניקאלאי ניקאלאיעוויטש

ניצא (א.וו.) דער רוסישער גרויס־פירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש איז היינט געשטארבען אין ניצא אין עלטער פון 73 יאהר.

• • •

דער פערשטארבענער ניקאלאי ניקאלאיעוויטש איז זעהר שטארק פאפולער געוואָרען אין דער צייט פון דער גרויסער וועלט־מלחמה, ווען ער איז א לענגערע צייט געווען דער הויפט־קאמאנדיר פון דער רוסישער ארמעע, וועלכע האט אינטער זיין אנפיהרונג געליטען זעהר שטארקע מפלות און פון לען. די יודישע בעפעלקערונג פון די ערטער, וואס זענען געלעגען נאהענט פון פראנט, האבען אין יענער צייט געהאט אויסצושטעהן זעהר שווערע רדיפות און יעדען טאג האט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש ארויסגעלאזט א מבול פון נייע גזרות געגען יודען. אין דער געשיכטע פון יודענטום און גען. היום המוסב איז ניקאלאי ניקאלאיעוויטש בעצייכענט געוואָרן אלס יער רוסישער המן.

זייט מאל פון צאריזם איז ניקאלאי ניקאלאיעוויטש מיט נאך פיל אנדערע מיטגלידער פון די ראמאנאוו'ס אנטלאפען קיין אויסלאנד און ארום איהם האבען זיך קאנצענטרירט די פינסטערסטע און רעאקציאנערסטע עלעמענטען פון דער רוסישער עמיגראציע, וועלכע האבען איהם בעטראכט אלס זייער פרעטענדענט צום רוסישען טראָן און פאל פון דער רעסטאוראציע פון דער דינאסטיע.

ער האט אבער געגען זיך געהאט א שטארקען קאנקורענט און דער פערזאן פון גרויס־פירשט קיריל. די לעצטע חדשים האט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש פערבראכט אין ניצא, וואו ער איז קראנק געווארען און א פאר חדשים געלעגען צו בעט.

מיט זיין טויט איז אוועקגעגאנגען פון דער וועלט איינער פון די זיילען פון דער רוסישער רעאקציע און א גרויסער צורר ישראל.

אנ'אסימילאטארישע צייטשריפט אין טשעכאסלאוואקיי אויפגעהערט צו ערשיינען

פראג, (י.ט.א.) דער ארגאן פון די יודישע אסימילאטארען אין טשעכאסלאוואקיי „טריבונא", וועלכער בלעגט ביז איצט ערשיינען אלס וואכענבלאט אין פראג, האט איצט אויפגעהערט צו ערשיינען.

אלע בעמיהונגען אונטערצוהאלטען די צייטשריפט זענען געבליבען אהן רעזולטאט.

ניו־יארק מוזן ווערן פאר דער יודישער ערציהונג

ניו־יארק (י.ט.א) אויף דער יעהרליכער פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט פאר יודישער ערציהונג" האט דער פרעזידענט פון יודיש־אמעריקאנישען קאמיטעט ה' לואי מירשאל געהאלטען א רעדע וועגען דעם מצב פון דער יודישער ערציהונג פון די פעראייניגטע שטאטען.

דער רעפערענט האט פעסטגעשטעלט, דאס די ארבייט ליידט שטארק צוליב מאנגעל פון קאארדינאציע.

פון די 350.000 יודישע שול־קינדער אין ניו־יארק, וועלכע גהה רעז צים שולעלטער בעקומט א וועלכע עס איז יודישע ערציהונג ווינציגער ווי א העלפט.

די אמעריקאנער יודען גיבען אויס אויף יודישע ערציהונגס־צוועקען 4 ביז 5 מיליאן דאלאר א יאהר, דאס יודישע ניו־יארק ווידמעט אבער אויף דעם צוועק נישט מעהר ווי 250.000 דאלאר. מען דארף דעריבער אומבעדינגט הויכען די לייסטונגען פון די ניו־יארקער יודען אויף יודישע בילדונגס־צוועקען.

לואי מארשאל האט אויך אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון פעראייניגטערען די מיטערס מיט די פראגען פון דער יודישער ערציהונג.

די יודישע שולען אין די רומענישע מלכה־שולען

בעפרייט פון שרייבען אום שבת

בוקארעסט. (י.ט.א.) דער רומענישער בילדונגס־מיניסטער קאסטאקעסקו האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער דער לערן־פלאן אין די שולען, וואו עס לערנט זיך א גרעסערע צאהל יודישע שילער דארף אזוי צונויפגעשטעלט ווערען, אז די יודישע שילער זאלען אום שבת בעפרייט ווערען פון שרייבען.

—0—

Bóle głowy
powstają najczęściej na tle przemęczenia lub przeziębienia i czynią nas przygnębionymi i niezdolnymi do jakiejkolwiek pracy. Wtedy najskuteczniej pomagają
tabletki
Aspirin.
Łagodzą one bóle, a częstokroć chronią również i przed groźniejszemi chorobami.
Zalecane przez lekarzy.
Cena
6 szt. zł. 1,05 — 20 szt. zł. 2,55.
Do nabycia w aptekach.

וויפיל יודישע דאקטוירים ארבייטען אין ארץ־ישראל

ירושלים: (י.ט.א.) לויט די ידיעות פון „יודישען מעדיצינישען פערבאנד" געפינען זיך איצט אין ארץ־ישראל 405 יודישע מעדיצין־דאקטוירים אין דער צאהל 127 פאויען. אין ירושלים וואוינען 98 יודישע דאקטוירים, אין תל־אביב 135 און אין חיפה 56.

אין דער רעגירונגס־דינסט געפינען זיך 7 יודישע דאקטוירים, אין די הדסה־אונסטיטוציעס זענען בעשעפטיגט 66 יודישע דאקטוירים, אין דער ארבייטער־קראנקען־קאסע 24 יודישע דאקטוירים. 17 יודישע דאקטוירים פירנעמען זיך בכלל נישט מיט זייער פראפעסיע.

אנו משתתפים בצערו של ידידינו
מר בועז גלאבום
למות עליו אביו
נ"ע משה־נתן
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
משה פאזנאנסקי ורעיתו.

אכטונג בעקער־מייסטער אין לאדז!
מארגען דינסטאג, פינקטליך 6 א זייגער אוונד קומט פאר אין איגענעם לאקאל וואָלטשאנסקא 57, די
פייערליכע ערעפנונג
פון ערשטען יודישען בעקער־צעך אין לאדז
מיט דער בעטייליגונג פון אינסטרוקטאר קארפ: ראציע בשמיסלאווע.
די טאג־ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהל פון א סטארשע און 2 פארסטארשעס פון צעך, 3) וואהל פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס־קאמיטעט און שידס־געריכט.
די בעקער ווערען געבעטען היינט אוונד, צו קומען אונטערשרייבען דעקלאראציעס אלס מיטגלידער פון צעך.
די גרינדער.

ערשטקלאסיגער
פארבער־מייסטער
ספעציעל פון קונסט־זיידע און שטיקער ווערק פון זאפארט בעזוכט אויף ווארשא צו מעלדען זיך פון 3 ביז 6 אין לאדז האטעל „מאנ פאל" זאוואדזקא 7 צימער 37 פיאדאחניק 181

פריוואטע טאנץ שולע
פון די טענץ
דיפל. לעהרער י. וויינטרויב
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אוו
44 קיליגסקיעגא 44
2־טער הויף פארטער
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. ווינטרויב
בעם. אסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאן־קינג.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע. אלע־ארט אנאליזע נעמט אבבעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
פון 8—10, 12 - 2 און 4—8 אוועגד.
בעזונדער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוועגד.
ספעציאל־ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער־שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע־זאל.

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל־ארצט פאר אויערן, נאז און האלז־קראנק ווי אויך שטום און שפראך־פעהלער
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ווסכאדניא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. (46 טעל. 66-01

צו פערקויפען א נייע ווילע
אהן היפאטעק־שולדען
וועלכער שטעהט אין א זעהר שיהנעם אויס־געפלעגטען 30־יעהריגען פרוכט־גארטען (2 פראנטען. מאסיוו און לוקרוס גענוצט).
בעשטעהענד: פון 10 זומער־וואוינונגען, א ספעציעלע גרויסע פראלניע, פראנט־געוועלב מיט צימער אין א זעלטענע טרוקענער געגענד.
זוויד־וואוינונג ..., אלעקסאנדער־שאסע סטאציע קוואסט, 5 מינוט פון דער טראמוואי־סטאציע.
אפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון „ל. ט." אינטער „ווילע".

צוקערניע „עספלאנאדא"
עסט־קאַזשיר 100 — טעל. 11-92
עמפפעהלט פון איינענער בעקעריי טשאסטעס, טארטען, לאדעס, קרעם און אלערליי אויסארבייטונגען פון צוקער־געבעקס. ספעציאליטעט
זנאנאסטע־פאנטשקעס
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען מיט'ן אפשטעלען א היים.

med. Dr. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 25 (וואלטשאנ) Tel. 44-1
ספעציאליסט פון נירען, בלאז־ און האַרן־ארגאניזמען

Dr. med. J. BETTE
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר אינערליכער און קינדער־קראנק
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אוועגד

Dr. med. A. Askenazy
ספעציאליסט פון כירורגישע און פרויען־קראנק.
זאוואדזקא 30 (גדאנסקא 26)
טעל. 22-36
נעמט אן פון 8—10 פריה פון און 5—7נאכם.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37
נעמט אן פון 11 2 און פון 4—7 אָ. געוועזענער אסיסטענט ביי מיסטער קלעמאן (הינעד־אויגען־אנשטאלט אין לאנד). ספעציאליסט צו בעזייטיגען הינער־אויגען און הארנהויט ווי אריינגעוואקסענע נעגעל אהנע שמערצן

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאנסקא 28, טעל. 41-46
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע־קראנקהייטען
:—: פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:
אייגענע פראצעניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וואלאד קען נעגען פלאטפוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען א. ז. וו. נעמט אן פון 5—7

„א נאכט אויף דער ריוויערע" דעם 1. פעברואר ד. י. שענקעוויטשא 54

די 5-טע עליה וועט זיך איינגעבן,

אויב מיר וועלען האבען גענוג ערד אין ארץ-ישראל

די ארץ-ישראל-דעלעגאציע פון קרן-קימת אין לאדז.—דער קבלת-פנים.—פרעסע-קאנפערענץ.—די פייערליכע אקאדעמיע אין „פילהארמאניע".

קרייז-קאנפערענץ פון „קרן-קימת" אין לאדז

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפאר־שטעהענדער פערברייטערטער אקציע לטובת דעם נאציאנאל־פאנד אין גאנץ פוילען און בעזונדערס אין לאדז און אומגעגענד, איז נעכטען געקומען קיין לאדז די שוין לאנג ערווארטעטע ארץ־ישראל דעלעגאציע אין די פערזאנען פון הרב קוק (רב פון עפולה), און די ה"ה בוסטרוצקי, הארצפעלד און אורחי. די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען ביי דער באהן דורך די פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, מזרחי און די פערשידענע יוגענד־ארגאניזא־ציעס, וואס בעטייליגען זיך אקטיוו אין די זאמלונגען פון קרן קימת לישראל. די א"י־דעלעגאציע איז פון דער באהן גלייך אפגעפאהרען אין זאל פון „הזמיר" וואו עס איז ספעציעל איינגעארדענט געווארען א פערזאמלונג פון דער שול־יוגענד. די געסט האבען אוןווארימע הערצער בעגריסט. די יוגענד צו זיין אדורכגעדרונגען מיט'ן יידישען א"י פ־...

ערים 1 א זיינער איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער א"י־ נאניזאציע א פרעסע־קאנפערענץ. ישראל פון די פיר מיטגלידער פון דער דעלע־גאציע האט רעפערירט זועגען א דעוו־ ... פון דער מעדיטאציע. א'יף ... און אויפגאבען פון נאציאנאל־פאנד בכלל און וועגען די צוועקען און צילען, וועלכע עס האט זיך געשטעלט די רע־... בפרט.

ה' הארצפעלד, וועלכער איז איינער ביי די אנפיהרענדע חברים ... העבודה" און געפינט זיך שוין אין ארץ ישראל איבער 15 יאהר, האט רע־פערירט וועגען די באדען־קניות פון „קרן־קימת" בכלל און זיך אפגעשטעלט בעזונדערס וועגען די לעצטע קניות פון נאציאנאל־פאנד.

אין לעצטען יאהר האט דער „קרן קימת לישראל" געקויפט באדען אויף צוויי זעהר וויכטיגע פונקטען, וועלכע שפילען אן'אונגעהויערע ראל אין דער ווייטערדיגער וווירטשאפטליכער ענט־וויקלונג פון לאנד. דאס זענען די 41 מיליאנען דונאם ערד ביים מפרץ חיפה און די 21 מיליאנען דונאם ביים חדרה. דער באדען ביי חיפה איז בעזונדערס וויכטיג אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעפארשטעהענדען פארט־בוי אין חיפה, וואו עס וועט זיך דאן ענטוויקלען די אינדוסטריע און דער האנדעל און עס וועלען געלענט ווערען באהן־ליניעס, וועל־כע וועלען דארפען אדורכגעהן דורך דעם ארץ ישראל־באדען.

וואס שייך דעם צווייטען באדען־סוף האט מען די רעגירונג אבגעגעבען 2 מיליאנען דונאם, וואס זענען איהר נוי־טיג געווען צו בויען מלובה־בנינים, דער־פאר האט זי אוועקגעגעבען דעם „קרן קימת" 10 מיליאנען דונאם זאמדיגען באדען, וואס גרעניצט זיך מיט'ן ים.

דערביי מוז אונטערגעשטראכען ווע־רען, אז די קניות פון נאציאנאל־פאנד זענען געמאכט געווארען דאן, ווען דער „קרן קימת" איז שולדיג פון פריהער א סומע ביז 350 מיליאנען פונט. נעמענ־דיג אבער אין אכט, אז מיר שטעהן אויף דער שוועל פון א נייער עליה און עס איז נויטיג צוצוגרייטען א באדען פאר טויזענדער פאמיליעס האט דער נאציאנאל־פאנד זיך דאך דעצידירט זיך צו בעלאסטען מיט נייע חובות, גלויבענ־דיג, אז דאס גאנצע יודענטום וועט פער־שטעהן אפצושאצען די נויטווענדיגקייט פון דער דאזיגער קניה און ערפילען די ארויפגעלעגטע אויף אוהם התחייבות'ן.

דערביי מוז בעמערקט ווערען, אז ביז איצט האט נאך ניט פגעטראפען, אז דער נאציאנאל־פאנד זאל ברעכען זיין ווארט, אדער לאזען א וועקסעל צו פראָ־טעסט. דער נאציאנאל־פאנד ווערט בעט־טראכט אלס די קרעדיט־פעהיגסטע אינ־סטיטוציע אין ארץ ישראל. דאס האט גורם געווען, אז דער נאציאנאל־פאנד זאל ביי די ווייטערדיגע קניות בעקו־מען קרעדיט.

הרב קוק רעפערירט וועגען דער בעצ־יהונג פון נאציאנאל־פאנד צו די רע־ליגיעזע יודען. עס איז קיינמאל גישט פארגעקומען א פאל, אז דער „קרן קימת" זאל מאכען א חילוק צווישען חרדים און נישט חרדים ביים פערטיילען דעם באדען.

אין די לעצטע 4 יאהר, ווען די רע־ליגיעזע יודען האבען אנגעהויבען קומען מאסענוויין קיין ארץ ישראל, האבען זיי בעקומען פון נאציאנאל־פאנד א היב־שען צאהל באדען. די קאלאניעס „הרי גלעדי", „נחלת יעקב", און וועלכע עס געפינען זיך אויסשליסליך רעליגיעזע יודען געפינען זיך אויפ'ן באדען פון נאציאנאל־פאנד.

אויך אין קריזיס־יאהר 1927 האט דער נאציאנאל־פאנד געקויפט באדען פאר „הפועל המזרחי", וואו עס וועלען זיך בעזעצען ביז הונדערט פאמיליעס.

אויך אין די נאציאנאל־פאנד קאלא־ניעס „מרחביה", „תל פרדסים" געפי־נען זיך פיל רעליגיעזע יודען.

ה' האורחי רעפערירט וועגען דער גאנצער טעטיגקייט פון „קרן קימת". ר ת. וואס ער האט אויפגעטון בכלל אין משך פון זיין 27־יעהריגער עקזיס־טענץ.

דער רעדנער אפערירט דערביי מיט ציפערן און פאקטען. מיט טרוקענער סטאטיסטיק, וועלכע רעדט מעהר און בולט'ער, ווי דאס שענסטע לויב־געזאנג. דערביי האט ה' אורחי אדורכגעפיהרט א פאראלעל פון דער פאר־מלחמה צייט און די צייט נאך דער מלחמה. פאר דער מלחמה האבען מיר פערמאגט אין ארץ ישראל סך־הכל 20 מיליאנען דונאם נא־ציאנאלען באדען, היינט געפינט זיך אין רשות פון נאציאנאל־פאנד כמעט 3 הונדערט מיליאנען דונאם ערד. פאר דער מלחמה האבען מיר געהאט אין עמק יזרעאל 6.500 דונאם און היינט צו טאג האבען מיר דארט 170 מיליאנען דונאם. פאר דער מלחמה האבען מיר געהאט 6 יודיש עישובים, וואס האבען זיך גע־פינען אויפ'ן נאציאנאל־פאנד באדען, היינט זענען פארהאן 45 אזעלכע ישובים פאר דער מלחמה האבען מיר נישט געהאט קיין איין שטאט, אדער שטאט־קווארטאל אויפ'ן באדען פון נאציאנאל־פאנד, איצט זענען פארהאן 5 אזעלכע שטעט. פריהער האבען זיך גאר 2 אינ־סטיטוציעס, ווי די „בצלאל"־שולע און ירושלים און די גימנאזיע און תל־אביב זיך געפינען אויף דער ערד פון נאציא־נאל־פאנד, איצט פערמאגען מיר 12 וויכטיגע אינסטיטוציעס אויפ'ן נאציא־נאלען באדען, דערונטער דער אוניווער־זיטעט אין ירושלים, דאס טעכניקום אין חיפה, דאס שפיטאל אין טבריה א. ד. גל.

אין משך פון די לעצטע יאהרען זע־נען דורכ'ן „קרן קימת" אויסגעטרו־קענט געווארען 100 מיליאנען דונאם ערד די מאלאריע, וואס האט פריהער גע־הערשט אין יענעם זומפיגען באדען, איז א דאנק דער אויסטרוקענונגס־ארבייט פון נאציאנאל־פאנד פערשוואונדען.

אויך ביי די פריוואטע קאלאניעס פערמאגט דער נאציאנאל־פאנד 13 מיליאנען דונאם ערד.

רא גיט איבער ה' אורחי, אז די בעה־וואלדונג פון „קרן־קימת", ווערט לעצ־טענס בעדייטענד פערשטארקט. די בוימער־פלאנצונגען אין „יער הערצל", וואס זענען געמאכט געווארען פאר דער מלחמה, זעצען טויזענט בעת דער מלחמה צושטערט געווארען. אבער אין די לעצטע יאהרען ווערען געפלאנצט יעהר פיל ביימער אין יערער, וואס קומט אין ארץ ישראל. ווען זיך קענען איבערצייגען, אז די אלע שפענדער, וואס זענען געגאנגען אויף בוימער־פלאנצונגען, זענען גיט געגאנגען לאיבוד, אז די בוימער זענען פאקטיש פער־פלאנצט געווארען.

איבערגעהענדיג צו דער ארגאניזאציא נעלער זייט פון „קרן קימת" זאגט ה' אורחי, אז דאס דירעקטאריום שטעהט אין פערבינדונג מיט 53 לענדער, וואו עס ווערען אדורכגעפיהרט די זאמלונגען פאר'ן נאציאנאל־פאנד.

אין דער גאנצער וועלט איז פארהאן ביז א מיליאן פושקעס פון „קרן קימת".

ה' בוסטרוצקי שטעלט זיך בעזונ־דערס אפ וועגען די אויפגאבען פון דער ארץ ישראל דעלעגאציע אין פוילען.

מיר זענען געקומען, הויבט אן ה' בוסטרוצקי, אלס מבשרים און אלס ווארנער. דערצעהלענדיג וועגען די אויס־ליוטערונגען, וואס קומט איצט פאר אין ארץ ישראל, ווילען מיר אויך ווארענען, אז די נייע עליה זאל נישט פארקומען אין אזעלכע בעדינגונגען ווי די 4־טע. דא בעווייזט ה' בוסטרוצקי, אז די הויפט־סבה פון קריזיס אין ארץ ישראל בעת דער פערטער עליה, איז געווען דאס וואס עס האט געפעהלט באדען, וואס די אנגעקומענע עולים האבען גיימוזט פון זייערע קליינע קאפיטאלען קויפען ערד, וואלט די נאציאנאל־פאנד געהאט ערד צו פערטיילען, וואלט דער קריזיס נישט אנגענומען אזעלכע פארמען. איצט טאר זיך מעהר דאס נישט איבער'חזר'ן דער נאציאנאל־פאנד מוז צוגרייטען באדען פאר די נייע עולים. א חוץ דעם געפי־נען זיך טויזענד משפחות אין ארץ־ישראל, וועלכע דארפען בעזעצט ווערען אויפ'ן באדען פון נאציאנאל־פאנד. אין צוזאמענהאנג מיט די דאזיגע גרויסע ...

די פייערליכע אקאדעמיע

5 נאכמיטאג איז ביי א פיל געפאק־טען זאל געעפענט געווארען דורך ה' מרחיב די פייערליכע קרן־קימת אקא־דעמיע מיט דער בעטייליגונג פון דער גאנצער ארץ ישראל דעלעגאציע. די דאזיגע אקאדעמיע איז אויך געווען גלייכצייטיג די ערעפנונגס־זיצונג פון דער „קרן קימת" קאנפערענץ פון לאד־זער אומגעגענד, צו וועלכער עס זענען געקומען צעהנדליגער דעלעגאטען פון די נאהענטערע און ווייטע שטעט ארום לאדז.

יעדער פון די רעדנער האט אויף זיין שטייגער זיך אפגעשטעלט וועגען דער בעדייטונג פון נאציאנאל־פאנד פאר'ן ארץ ישראל אויפבוי און פאר'ן יודיש־נאציאנאלען געדאנק.

בעזונדערס גלענצענד איז געווען די רעדע פון ה' בוסטרוצקי, וועלכער האט ...

... פערענץ פון „קרן קימת".

די זיצונג האט זיך פערצויגען בין שפעט אין דער נאכט.. היינט קומט פאר די שלוס־זיצונג פון דער קאנפערענץ.

א גענויע בעריכט פון דער „קרן קימת" קאנפערענץ ברענגען מיר אין מארגענדיגען נומער.

בעראטונג פון ציון. אויבערראט; ווארשא

גרינבוים לעגט פאר צונויפצורופען א קאנגרעס פון פוילישען יודענטום

ווארשא (מעלעפאניש) היינט האט זיך אין ווארשא געעפענט די זיצונג פון ציוניסטישען אויבער־ראט אין פוילען.

דער פרעזעס פון אויבער־ראט ...

... דאן האט געהאלטען א 3־שעה'דיגען רעפערעט דעפ. יצחק גרינבוים, וועל־כער איז זעהר שארף אנגעפאלען אויפ'ן אויבער־ראט. ערקלערענדיג, אז דער אויבער־ראט שטעהט אונטער דער השפעה פון ד"ר רייך גרינבוים לעגט אויך פאר, אז עס זאל צונויפגערופען ווערען אנ'...

... אלגעמיינער יודישער קאנגרעס און פוי־לען, וועלכער זאל בעשליסען וועגען דער פערברייטערטער אגענץ.

... אלע פארטייען און ארגאניזאציעס.

די דיסקוסיעס האבען זיך פערצויגען ביז שפעט אין דער נאכט.

קיין גענויע פרטים קאן מען נישט ברענגען, ווייל די זיצונג איז געווען א פערטרויליכע. היינט, מאנטאג קומט פאר די צווייטע זיצונג.

דער אנפאל פון אראבער אין די שטאט - ראט - וואהלען אין תל-אביב

ירושלים, (י. ט. א.) אין די וואה־לען צום תל־אביב'ער שטאט־ראט, וואס זענען די טעג פארגעקומען, האבען זיך בעטייליגט אויך 25 אראבער, וועלכע וואוינען אין תל־אביב.

צום ערשטען מאל אין ארץ־ישראל האבען בעת די וואהלען אין תל־אביב אפגעגעבען זייערע שטימען די אראבי־שע פרויען־וועהלערינס.

נייער דירעקטאריאט

ביים פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען

די שטעלונג פון די סוחרישע בענק צום פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלש. אין פוילען.

ווארשא, (י.ט.א.) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון 7־טען צוזאמענפאהר פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען איז געשאפען געווארען ווי בעקאנט, אויף די נאהענטסטע 6 חדשים א דירעקטאריאט פון 5 פערזאן, וועלכער דארף אין משך פון דער צייט אנפיהרען מיט דער גאנצער ארבייט פון פערבאנד, דורכפיהרען די רעארגאניזאציע פון באנק פאר קאאפעראטיוון און ענדערען דעם סטאטוט פון פערבאנד.

אין דירעקטאריאט זענען געוועהלט געווארען די ה"ה דעפ. ווישליצקי, ד"ר זילבערשטיין, פינקעלקרויט, שאליט און סאבאצקי.

וועהלט געווארען אלס פארזיצער ד"ר זילבערשטיין און אלס פארזיצער ל. פינ־קעלקרויט אלס סעקרעטאר פון דירעק־טאריאט איז בעשטימט געווארען רעד. א. י. פראוואלסקי.

די מיטגלידער פון דירעקטאריאט ער־פיהלען זייערע פליכטען עהרען־אמטליך.

אויף זיין ערשטער זיצונג האט דער דירעקטאריאט בעשלאסען ארויסצוגעבען א ספעציעלען אויפרוף צו די קאאפעראטיוון און רופען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די אקציאנערען פון באנק פאר קאאפעראטיוון אין די ערשטע טעג פון חדש פעברואר מיט'ן צוועק צו וועה־לען א נייעם ראט פון דער באנק.

טער בעראטונג פון די סוחרישע בענק, וועלכע איז פארגעקומען פאר'ן 7־טען צוזאמענפאהר פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען, אז די 52 סוחרישע בענק ... שלאסען ... פערבאנד ... דעם קראפט ...

... ראציע, וואס איז ארגאניזירט אין ווארשאווער פערבאנד, וועלכער נעמט ארום די גאנצע יודישע קאאפעראציע, די סוחרישע בענק האבען אויך בעשלאסען פאר יעדען פרייז צו דערהאלטען און געזונד מאכען די „באנק פאר קאאפע־ראטיוון" אין ווארשא, אלס די איינצי־גע צענטראלע יודישע פינאנץ־אינסטיטו־ציע אין פוילען, וועלכע שטיצט די קאא־פעראטיווע בעוועגונג.

נאכדעם ווי די בעראטונג האט אויס־געדריקט צוטרוי דער ביז־איצטיגער רעפרעזענטאנץ און איהרע פערטרעטער ...

אין ראט פון פערבאנד איז אויס־געהלט געווארען א נייע רעפרעזענטאנץ אין פאלגענדען בעשטאנד: דעפוטאט ווישליצקי, א. טרוקער (ווארשא) בראמ־בערג (לובלין) זיידשנור (ווילנא) עזראן ...

נייע צענטראלע קאאפעראטיווע-באנק

ווארשא (י.ט.א.) ווי עס ווערט אונז מיטגעטיילט וועט אין פערלויף פון חדש פעברואר אין ווארשא געגרינדעט ווערען א נייע צענטראלע קאאפעראטיווען־באנק פאר די בענק, וואס געהערען צו דעם אלגעמיינעם רעוויזיאנס־פערבאנד ...

נישט יודישע נאך איטאליענישע קאלאניע

געליטען פון די באנדיטען-אנפאלען

פאריז, (י.ט.א.) דאס הויפט־ביורא פון י.ק.א. אין פאריז האט מיטגעטיילט דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור, ראס די ידיעה, וועלכע שטאמט פון ניו־יארק וועגען אנ'אנפאל אויף די יודישע קאלאניעס אין בראזיליען שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. די באנדיטען־אנפאלען זענען אויסגעפיהרט געווארען ... איטאליענישע קאלאניעס און ...

וועלכער ארום די יודישע קאלאניעס, אבער א דאנק די ענערגישע זיכערהייט־מיטלען פון דער י.ק.א.־אדמיניסטראציע זענען די יודישע קאלאניעס געבליבען אונבעריהרט.

די שטראף־עקספעדיציע, וואס איז געש־שיקט געווארען דורך דער בראזיליאנער רעגירונג איז געלונגען צו כאפען דעם גרעסטען טייל פון די באנדיטען, די ארר־...

לאדזער טאגעבלאט

ד ר רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 איז אוונד.
נישט בענוצטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

ווי'ה וויל הובער?

צוויי לענדער זענען די הויפט-צענטער'ס, ארום וועלכע עס דרעהט זיך די פאליטיק פון אונזער לעבען. זיי זענען די הויפט-פראוושיניעס, וועלכע בעוועגען דעם דרייבאנק פון דער איצטיגער צייט.

די פאראייניגטע שטאטען פון אמעריקא און די פעראייניגטע שטאטען פון די סאוועטען.

אמעריקא איז דאס רייכסטע לאנד אין דער וועלט, רוסלאנד איז דאס ארעמסטע פון די אלע מדינות, וועלכע פערנעמען איינע פון די הויכסטע ערטער אין דער וועלט-גע. אמעריקא איז געבוירען געווארען פון א רעוואלוציע און סאוועטען-רוסלאנד איז א קינד פון א רעוואלוציע. אמעריקא האט געקריגען בירושה פון די ענגלישע קאלאניעס א רייך לאנד און רוסלאנד האט גע'ירש'ענט א וויסטע חורבה, אהן א סדר און אהן אנ'ארדנונג.

רוסלאנד איז פערנומען מיט די פראבלעמען, וואס וואקסען ארויס פון איהר ארימקייט און אמעריקא האט צו טון מיט די פראבלעמען, וואס וואקסען ארויס פון איהר צו גרויסער רייכקייט.

קומען א ריך צרות דערפון, וואס דער פראצעס פון אינדוסטריאליזאציע קומט פאר צו שנעל. דאס לאנד קען עס נישט אזוי גיך פערדייען. אין אמעריקא ליידט מען אויך פון דעם אינדוסטריאליזירונגס-פראצעס. די אינדוסטריאליזאציע, די איינפיהרונג פון מאשינען, וואס קומט פאר מיט א געוואלדיגען אימפעט, האט געשאפען אן איבערפליסיגע פראגע, וואס באאומרוהיגט שטארק די מחות.

דאס פערשטעהט זיך, אז די ביידע אינדוסטריאליזירונגס-פראצעסען — אין אמעריקא און אין רוסלאנד — טראגען נישט דעם זעלבען כאראקטער. זיי בעוועגען זיך אויף גאנץ פערשידענע ליניעס און פיהרען צו אזעלכע רעזולטאטען, וואס איינער איז דער היפוך פון'ם צווייטען. די אינדוסטריאליזאציע אין רוסלאנד פיהרט צו סאציאליזירונג, צום סאציאליזם הייסט עס, און די אינדוסטריאליזאציע אין אמעריקא פיהרט צו קאפיטאליזאציע, צו א פערגרעסערטען און מעהר אנטוויקעלטען קאפיטאליזם. און פונקט ווי אין רוסלאנד שטעהט אויפ'ן טאג-ארדנונג ראציאליזם, אזוי שטעהט אין אמעריקא אויפ'ן טאג-ארדנונג דער קאפיטאליזם. ווי זעהט מען, אז דער סאציאליזם זאל גיהן האנט אין האנט מיט דער עקאנאמישער אנטוויקלונג? — דאס איז די פראגע אין רוסלאנד. ווי זעהט מען, אז דער קאפיטאליזם זאל גיהן האנט אין האנט מיט דער עקאנאמישער אנטוויקלונג — דאס איז די פראגע אין אמעריקא.

פון דער דיק נאמישער געשיכטע ווייסען מיר, אז פונקט ווי עס איז שלעכט פאר דער אנטוויקלונג, ווען דאס לאנד געפינט זיך אין א גאנץ ארימער געגענט, ווען די נאטור איז זעהר קארג און בעהאנדעלט די מענשען-קינדער, ווי א שטיף-מוטער, אזוי איז אויך נישט קיין מזל, ווען די מוטער-נאטור איז צו רייך און באשיט די מענשען מיט כל טוב. אין ערשטען פאל מוזען די מענשען אפגעבען זייער גאנצע צייט, זייער גייסטיגע און גשמיותדיגע ענערגיע, אום מען זאל קענען דעם העכסטען ביסלעכען; אין צווייטען פאל זענען די מענשען אזוי זארגלאז, אזוי פער-זיכערט מיט זייער חיות, אז זיי פיהלען נישט קיין בעדערפעניש צו ארבייטען.

אמעריקא ליידט פון צופיל רייכקייט, פון צופיל פעטקייט. דאס איז נישט קיין פערנינפטיגער חסרון פאר דעם וואוילזיין פון דער בעפעלקערונג ווי א צו גרויסע ארימקייט.

דער ניי-געוועהלטער פרעזידענט הערבערט הובער איז א גאנץ גוטער „ביזנעסמאן“, ער פערשטעהט גוט דעם אינערליכען מעכאניזם פון'ם עקאנאמישען לעבען. ער ווייסט, אז אמעריקא ליידט פון אנטקעגענגעזעצטע פעהלער, פון ארבייטס-לאזיגקייט און פון צו גרויסען קאפיטאל. די ארבייטער קענען נישט פערקויפען זייער ארבייטסקראפט און די קאפיטאליסטען זענען פערצווייפעלט און ווייסען נישט, וואס צו טון מיט זייער פערמעגען.

הובער ווייסט, אז אזעלכע פראבלעמען קען מען נישט אוועקמאכען מיט דער האנד, מען קען זיי נישט אפ'פטר'ן מיט שיהו-פיהו און דעריבער איז זיין ערשטע פרעזידענטשאפט-ארבייט אלס פרעזידענט געווידמעט די צוויי הויפט-פראבלעמען, מיט וועלכע זיין אדמיניסטראציע וועט זיך האבען צו בעשעפטיגען: מיט דעם פראבלעם פון צו ווייניג ארבייט און מיט דעם פראבלעם פון צופיל קאפיטאל. די ארבייטסלאזיגקייט וויל ער פערטרייבען אין לאנד גופא מיט א דריי-מיליארדיגען ארבייטסלאזען-פאנד. פאר'ן איבערגעוואקסענעם קאפיטאל איז אין לאנד נישטא גענוג לופט צו אטעמען, זוכט ער נייע לענדער, וואו ער זאל קענען פערווענדט ווערען. דאס איז אייגענטליך דער צוועק פון הובער'ס נסיעה אין די דרום-אמעריקאנישע שטאטען.

ווען דער פינפטער פרעזידענט אין די פעראייניגטע שטאטען, דזשיימס מאנראו (1817) האט פארמולירט די „מאנראו דאקטרין“, וואס האט פערלאנגט, אז די אייראפעאישע מלוכות זאלען זיך נישט מישען אין די אנגעלעגענהייטען פון די פרייע אומאפהענגיגע לאטיין-אמעריק. שטאטען און אז די פעראייניגטע שטאטען ווילען זיך נישט מישען אין די ענינים פון דער אלטער וועלט, האט ער געהאט אין זינען מעהר פאליטישע צוועקען. ער האט פשוט נישט געוואלט, אז די דרום-אמעריקאנישע און צענטראל-אמעריקאנישע רעפובליקען זאלען ארונטערפאלען אונטער'ן קנאפעל פון די אייראפעאישע מאנארכען, וועלכע האבען זיך נישט געקענט אנזעטיגען מיט מאכט.

איצט וויל הובער צוריק בעניייען די „מאנראו דאקטרין“, וואס איז אביסעל אונטערגעגראבען געווארען דורך דעם, וואס די פעראייניגטע שטאטען זענען געווארען א צד אין דער וועלט-מלחמה און האט אויך אין צייט פון שלום אנגעהויבען זיך „צוצוקוקען“ און נאכצופאלגען די פאסירונגען אין דער אלטער וועלט — ער וויל די „מאנראו דאקטרין“ אויפלעבען, און ארייננבלאזען אין איהר א נייעם גייסט, נעליב ריין עקאנאמישע מא יוהען.

די פעראייניגטע שטאטען נויטיגען זיך אין נייע מערק, וואו אפצוזעצען די פערטיגע סחורות פון איהר אזוי שטארק פונאנדערגעוואקסענע פראדוקציע. די ארבייטסלאזיגקייט גופא איז א סימן פון א איבערפראדוקציע, פון אזא צושטאנד, וואו מאנכע צווייגען פון דער אינדוסטריע זענען אריבערגעוואקסען דעם געברויך. אבער נאך מעהר ווי מערק פאר סחורות נויטיגט זיך דער אמעריקאנער קאפיטאל אין קאנאלען, דורך וועלכע ער זאל ארויספליסען און צוריק אריינשטראמען מיט א צוגאב. דער קאפיטאל מוז זיך אויסשפרייטען, אריינדרינגען אין נייע מדינות.

עס איז דעריבער נישט קיין צופאל, וואס בעת הובער שליסט ברודערשאפט מיט דיפלאמאטען פון הינדורא און אנדערע שכנה'שע רעפובליקען, האט קולידזש מיט א פריינדליכען פריהשטיק-עסען מיט די סענאטארען פון „ווייסען-הויז“, אויסגעדריקט זיין סימפאטיע און זיין חשק צו בעניייען דעם „וועלט-געריכט“, וואס איז פון אנהויב אן געווען א טויט-געבוירען קינד.

וויל מען וויסען, צי פערשידענע דיפלאמאטען און טאן-געבער אין דעם געזעלשאפטליכען לעבען, זענען באמת גוטע פריינד, אדער נישט, זאל מען זיך נישט ווענדען צו זייערע ווערטער, וועלכע זענען אלעמאל דיפלאמאטיש, זיס און בריידערליך, נאר מען זאל נאכפאלגען זייערע מעשים, טאטען.

און די מעשים ווייזען, אז צווישען קולידזש'ן און הובער'ן, צווישען נייעם און אלטען ... ווערשט לחלוטין נישט אזא גרויסע אייניגקייט.

א. ז.

יודישע נייעס.

אנטיסעמיטישע סקאנדאלען אויף א כילוועכטער-פער-שטעלונג אין ווין.

וויין (י.ט.א.) אויף דער סילוועסטער-פערשטעלונג, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורכ'ן עסטרייכישען ארטיסטען-פעראיין איז געקומען צו סקאנדאלען, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען דורך א גרופע אנטיסעמיטישע געסט.

בעת די יודישע ארטיסטען האבען געזונגען די יודישע פראגראם-נומערן, האבען די אנטיסעמיטען זיי געשטערט דורך יודען-פיינדליכע אויסרופען, די יודישע געסט האבען שטארק פראטעסטירט געגען דער האנדלונג פון די אנטיסעמיטען און די אטמאספער איז געווארען אלץ מעהר אנגעשטרענגט. צו קיין ערגסטע צוזאמענשטויסען איז נישט געקומען נאר א דאנק דעם, וואס דער אפטרן-באלעט האט דורך רייצנדע טענץ געצויגען די אויפמערקזאמקייט פון גאנצען פובליקום. אין משך פון דער פערשטעלונג איז געקומען צו א נייעם אינצידענט נאך וועלכען די גרופע אנטיסעמיטען האט פערלאזט די פערשטעלונג.

א יודישער הצב פייערט זיין 109 טען געבורטס-טאג

ניו-יארק. (י. ט. א) דא האט געפייערט זיין 10-טען געבורטסטאג דער יודישער הצב פישעל ביער, וועלכער איז זעהר פאפולער אין ניו-יארק. בעגריסען איהם צו זיין געבורטסטאג זענען געקומען פארשטעהער פון 4 דורות: 11 זוהן און טעכטער, 14 איניקלעך, 26 אור-איניקלעך און 10 אור-אור-איניקלעך.

מיט פיר יאהר צוריק, ווען פישעל ביער איז אלט געווארען 105 יאהר איז ער אויפגענומען געווארן אין „ווייסען הויז“ דורך פרעזידענט קולידזש. קאפעל ביער האפט, אז איבער-א-יאהר ווען ער וועט אלט ווערען 110 יאהר, וועט ער בעזוכען דעם נייעם פרעזידענט הובער.

פישעל ביער'ס פרוי, וועלכע איז ביי איהם די צווייטע איז א זקנה פון 70 יאהר.

ווייל איהר געהט אריבער די גאס,
קוקט מיט אפענע אויגען: איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט!
היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

בילדלער פון יודישען לעבען אין מאסקווע

מיט וואס יודען מסחר'ן דארט איצט.

פון ב. סמאלאר.

יא, מען פעדלט נאך אין מאסקווע, כאטש פרייער האנדעל איז דארט פערבאטען.

זאקענבענדלעך און הייסע באב, אלטע זשורנאלען און זייף צו באדען זיך, עפעל און ווייבערשע פארטעכער, רענצלעך און קעז — זענען בלויז א טייל פון די זאכען, מיט וועלכע מען פעדלט אויף די מאסקווער גאסען. די פעדלערס, מעהרסטענטייל יונגע און מיטעל-יעהריגע מענער און פרויען, שעמען זיך נישט אויסצושרייען זייערע סחורות איבערן גאס הויך, אויף א קול, נישט ערגער ווי אין ניו-יארק.

אמאל פלעג איך זיך וואונדערן, פון וואנען מאכען זיי א לעבען, די דאזיגע גאסען-פעדלער אין מאסקווא. איהר זעהט איינעם, וואס שטעהט און שרייט אויס איבער גאנץ קוזנעצקי מאסט זיינע שיך-בענדלעך, וואס ער האט צו פערקויפען. ער האלט זיין גאנצע „סחורה“ אויף דער האנט. כדי ער זאל קענען פערשוואונדען ווערען, אויב א מיליציאנער זאל אויפטערקזאם. פלעג איך נישט קענען פערשטעהן: אפילו ווען ער זאל שוין זיין מזל'דיג גענוג און אויספערקויפען. אלע זיינע שיך-בענדלעך, וועט דער איינקונפט איהם דען קלעקען גענוג אויף זיין טאג הוצאות.

איינמאל, ווען איך האב געהאט גענוג צייט, האב איך זיך אוועקגעשטעלט אין מאסקווע אויף מיאסניצקאיא גאס, דארט וואו עס רוישט מיט דורכגעהער, און האב אימיסטענע נאכגעקוקט א שטונדע צייט, וויפיל קונים עס זענען צוגעקומען צו איינער א פעדלערין, וואס איז געשטאנען ביים סאמע פאסט און פערקויפט שרייב-פאפיר און קאנווערטען. די קויפער זענען געווען אזוי פיל, אז מען וואלט זיי געקענט איבערציילען אויף די פינגער פון איין האנט, און עס וואלט נאך געבליבען ליידיגע פינגער.

— פון וואנען לעבט איהר, קיינער קויפט דאך ביי אייך גארנישט? — האב איך זי געפרעגט.

די מיידעל, א יונגע און א פערטראכטע, האט אנגעשטעלט אויף מיר איהרע אויגען, און האט מיר אויסגעזאגט.

— עס איז נישט אזוי דער פדיון, — האט זי מיר דערציילט — ווי די פריווילעגיע וואס איהר זייט פערשריבען אין „מאסעלפראם“. וואס גיט אייך ארויס די סחורות צום פעדלען. צו זיין פערשריבען אין „מאסעלפראם“, הייסט אייגענטליך, אז איהר דארפט נישט מורא האבען אז מען וועט אייך ארויסזעצען פון אייער וואוינונג; עס מיינט, אז איהר דארפט נישט ציטערן פאר אייערע שכנים, עס מיינט אז איהר זייט א געזעצליכער בירגער, א פראלעטאריער.

— אבער איהר פעדלט דאך סיי-ווי גארנישט — היב איך געפרובט איינטענה'ן מיט דעם מיידעל.

— יא — האט דאס מיידעל געשמייכעלט, — עס איז אמת, אז מען פעדלט קוים אפשר אויף טרוקענעם ברויט; אבער איך האב דאך אייך שוין ערקלערט, אז ביי אונז אין רוסלאנד איז צוליב א סך אורזאכען בעקוועמער צו פעדלען בלויז א טרוקען שטיקל ברויט, אפילו נישט צו זיין פערדעכטיגט אלס ניש-פראדוקטיווער עלעמענט. מען מוטשעט זיך שוין ווי עס איז דוחק. דער עיקר: אבי מען איז קלאסיפיצירט אלס פולבערעכטיגטער ארבייטענדער בירגער. דאס האט ביי אונז, אין רוסלאנד, די ווערט פון גאר דאס געלט...

גאנץ אנדערש איז די לאגע מיט די מיינער. זיי, די מענער, פעדלען טאקע שוין צוליב דעם, וואס זיי ווילען פערדינען מיהר געלט, זיי זענען דערפאר מיהרסטענטייל, אויסערן גזעצן. יעדער מיליציאנער קען זיי ארעסטירען צו יעדער צייט, כדי זיי קענען בעווייזען, אז די פראדוקטען, וואס זיי פערקויפען זענען אויסגעארבייט געווארען דורך זיי אליין. דאן הייסען זיי „רוכמאר'ן“, וואס עקספלאאטירען נישט קיין ארבייטער, נאר ווי עס ארבייטען אליין אויס זאכען אין פערקויפען דערנאך די דאזיגע זאכען אויף דער גאס.

* * *

ווי איינער זאל זיך נישט וואונדערן, אבער דאס איז דער פאקט: קיין יודען ווערט מען נישט אין מאסקווע צווישען די גאסען-פעדלער.

בלויז איינמאל פאר דער גאנצער צייט, וואס איך האב געוואוינט אין מאסקווע, האב איך זיך אנגעשטויסען אויף א יודישען גאסען-פעדלער.

דאס איז געווען אין א זונטאג. דער עולם ארבייט, נאטירליך, נישט אום זונטאג. איז ווער עס גייט נאך אין קיר

וואר עס בלייבט אין דער היים, און ווער עס גייט צים „רויטען פלאץ“, צום „מאוזאלעי“ דארט, וואו לענינס קערפער ליגט א פערב לואמירטער.

שטייען הונדערטער מענשען ביי דעם „מאוזאלעי“, און ארום זיי דרייען זיך ארום צייהן-ליגער פעדלער, פעדלען מיט לעניני-בילדער, מיט קינדערשע פיהנען און מיט פערשידענע אנדערע קליינקייטען.

צו דערקענען יודען אין מאסקווע איז נישט אזא שווערע זאך. זעה איך שטעהט א יוד ביים סאמע אריינגאנג צום „קרעמל“, א פאר טריט פון לענינס קבר, און פערקויפט בייגעל. צורער איך זיך מיט איהם, און דער יוד דערציילט מיר, ווי אזוי ער קומט צו פעדלען מיט בייגעל ערוב לענינ'ס קבר.

— איך היב עס אינגאנצע צו פערדאנקען מיין טאכטער — זאגט ער צו מיר — זי, די טאכטער מיינע, איז פון די יונגע קאמוניסטקעס, טשיפעט זי זיך איינמאל צו צו מיר אין זאגט: „טאטע, לאמיר געהן צום „מאוזאלעי“. „וואס איז דאס פאר א „מאוזאלעי“? — פרעג איך איהר. דערציילט זי מיר, אז דער „מאוזאלעי“ איז דער פלאץ, וואו לענינס קערפער ליגט ווי א לעבעדיגער. אין אז כוזענדער מענשען קומען אהין אנקוקען, וואו לענין שטעהט זיין אייביגע שלאף. ט'אכט איך מיר, אויב עס איז א פלאץ וואו עס קומען טויזענדער מענשען, קען מען דאך דארט איינער פערקויפען בייגעל. לאז איך זיך איינרעדען פון מיין טאכטער און גיה מיט איהר איינמאל אין א זונטאג צים „מאוזאלעי“. כך הוה, אזוי איז טאקע געווען. איך האב זיך צוגעקוקט. מען שטעהט טאקע דא ארום קבר און מען פעדלט, אבער בלויז מיט לענינס בילדער, און נישט מיט קיין בייגעל.

— צי מיכען די מעשה קורץ — האט דער יוד א צופרידענער געשמייכעלט, — אויפ'ן צווייטען זונטאג בין איך שוין געגאנגען צים „מאוזאלעי“ אליין, אהן מיין טאכטער, אבער דאסמאל האב איך שוין געהאט מיט זיך א פאר קרעל בייגעל, און איך האב זיי טאקע פערקויפט אויך. זינט דאן קענט איהר מיך דא טרעפען יעדען זונטאג אין, ווי איהר זעהט, איז ניך דערוויל דא קיינעם נישט איינגעפאלען מיט מיר צו קאנקורירען. מען פערקויפט דא ארום „מאוזאלעי“, אמת, וואס איהר ווילט: בלומען, לענינס בילד, זשעטאנען, אבער נישט קיין בייגעל. אויף בייגעל בין איך דער איינציגער.

— נו, און ווי מאכט איהר אויס? — בין איך געווען נייגעריג צו וויסען.

— הלוואי יעדען טאג נישט ערגער. דער אומגליק איז בלויז, וואס אין דער טעג פון מיטען דער וואך קען מען דא נישט פעדלען.

— און וואס טוט איהר די גאנצע וואך?

— א גאנצע וואך מוטשעט מען זיך און מען פערקויפט בייגעל ערגיץ אנדערש: אמאל אויפ'ן טעאטער-פלאץ אמאל אויף דער ווארווארקע; מען זוכט שוין אויס א פלאץ ווי עס איז.

— מילא, אבי איהר מאכט א לעבען און זענט צופרידען — פרובער איך דעם יודען אויפרעדען דאס הארץ.

— צופרידען, אדער נישט צופרידען — שמייכעלט דער יוד — עס געפעלט מיר אבער כתם די מעשה וואס איך, א יוד, וועלכער וואלט אין די צארישע צייטען קיינמאל נישט געטרוימט אפילו פון צוגעהן נאהענט צו די טויערן פון קרעמל, שטעה איצט ביי די דאזיגע טויערן און פערקויף מיר מיינע בייגעל פראנק און פריי און דארף נישט מורא האבען נישט פאר קיין גארדאוואי, נישט פאר „פראוואזשיטעלסטוא“, נישט אפילו פאר דעם רויטען מיליציאנער איך בין א קוסטאר, א בעל-מלאכה, א בעקער, און קיינער קען מיר נישט שטערען צו פערקויפען מיינע בייגעל אפילו אין פראנט פון לענינ'ס קבר.

דער יוד רעדט, און איך זעה, אז קיין קאמוניסט איז ער נישט, אבער צופרידען פון דער פריהייט, וואס די יודען געניסען אונטער דער קאמוניסטישער ארדנונג, איז ער, ער פערדעדט זיך אביסעל מיט יר, אבער מיטאמאל דערמאנט ער זיך, דערוויל לאזט ער דורך מעגליכע קונים. נעמט ער זיין קויש מיט די בייגעל אויפ'ן האנט און לאזט זיך נעהנטער צום עולם ארום דעם „מאוזאלעי“.

נתן ביסטריצקי

(צו זיין בעזוך אין לאדז)

פון י. ווארשאוויאק.

עס איז א גוטער — פיליכט דער בעסטער — סימן פאר דעם שעפער, נאך זיין שאפונג שלאגט אזעלכע ווארצלען, אז ווען מען דערמאנט זיין נאמען שלעפט זיך ממש נאך דער נאמען פון זיין שאפונג. עס איז א גוטער סימן פאר נתן ביסטריצקי, וואס ביים ארויסזאגען זיין נאמען איז מען בנשימה אחת, אויך מוסיף: „ימים ולילות“. „ימים ולילות“ — דאס איז דער נאמען פון זיין שאפונג, וואס האט איהם אזוי בעריהמט געמאכט אין א קורצער צייט, ווי אויף אונזערע בעדינגונגען, וואו על פי רוב מוז מען ווארטען אויף פאפולאריטעט, ביז די „אלטע יאהרען“, אדער לכל הפחות, א יובילעאום.

און נאך א זאך, וואס איז ווערט בעטאנט צו ווערען;

די בעציהונג צו נתן ביסטריצקי — אפילו צו נתן ביסטריצקי דעם שריפטשטעלער און נישט נאר דעם רעדנער און יוגענד-פריינד — איז אין תוך גע-ומען א גאר אנדערע, אזוי נישט עהנליכע צו דער בעציהונג צו אנדערע שריפטשטעלער. די בעציהונג צו נתן ביסטריצקי מצד דעם העברעאישען לעזער קאן מען אפשר צוגלייכען צו דער בעצידונג פון א קהל צו זיין חזן. אויך דאן ווען ער הערט עטוואס הייזעריג, דאס קול פערלאזט איהם — נעמט ער איהם דאס נישט פאר שלעכט און ווארט געדולדיג אויף דעם פערבעסערען זיך פון קול, און א ליבשאפט, א אונבעגרעניצטע און א פיעטעס-פולע ליבשאפט, פיהלט מען תמיד צום חזן, צום שליח-צבור, וואס גיט א אויסדרוק צו די שטומע תפילות און געבעטען וואס פלאטערן אויף די ליפען פון זיין עדה. ווייל

אלס אזעלכער, אלס א שליח-צבור, האט זיך נתן ביסטריצקי ענטפלעקט פאר אונזערע אויגען מיט זיין ראמאן — אדער ריכטיגער געזאגט — זאמלונג פון תפילות און לעבענס-זייטען פון א גאנצע ערה — „ימים ולילות“ (טעג און נעכט“).

און לאנג האט מען ביי אונז — און א געוויסער מאס איז נאך נישט קיין סנדערונג צום גוטען — געווארט עד היום אויף דעם „שליח צבור“, וואס זאל קומען און רעדעווודיג מאכען די ליפען פון די שטומע קינסטלער, וואס פערוואנדלען א ערהאבענע לעגענדע, וואס פערוואנדלען א ערהאבענע לעגענדע, וואס איז דורות-לאנג, אין די ערגסטע און שווערסטע לעבענס-בעדינגונגען, געטרוימט געווארען דורך די זיהן פון א צושפרייט פאלק איבער אלע לענדער און ים'ען אין זיי ערמוטיגט אין די דעצידירענדע שעה'ן — אין א ווירקליכקייט, וואס איז נישט ווייניגער ערהאבען פון דער לעגענדע, — וואס האבען געשאפען א ווערק. וואס פעראייניגט אין זיך דעם שוואונג און די ערהאבענקייט פון דער לעגענדע און די פעסטקייט און ממשיות פון דער ווירקליכקייט.

די בעניייטע, זיך אויסלייזענדע א"י, וואס איהרע איבערגעגעבענע בויער-טרוימער בעגגעגענען זיך נישט מיט איהר אייגענער אויסלייזונג, נאר שטרעבען דערצו, אז זי זאל דינען אלס בייש יל פאר דער גאנצער וועלט און אלס התחלה פון דער גרויסער, אלמענשליכער אויסלייזונג — האט געווארט אויף איהר תקון, און זי האט איהם אין א געוויסער מאס געפונען אין ביסטריצקיס

„ימים ולילות“.

מען האט ביי אונז בכלל ווייניג געשריבען וועגען דאס נייע א"י, עס זענען איצט נישט אינטערעסאנט די סבות דער פון. עס קאן זיין, אז עס האט דערצו געבראכט די גויט צו שאפען א נייעם סטיל ביים בעשרייבען דאס נייע ארץ ישראל, ווייל מען האט געפיהלט, א מען קען און טאר נישט ווייטער ווערבען די לירישע אידיליעס פון די פריהערדיגע שרייבער וועגען די בלויע טיפע הימלען און גרינע פרוכטבארע פעלדער. עס האט דערצו זיכער אויך געבראכט דאס, וואס דער שרייבער האט זיך געפונען צו נאהענט אין ארט און אין צייט פון דעם ארץ-ישראל אויפבוי-ווערק און דורכדעם האט איהם געפעהלט אט דער פערבארגענער שותף פון יעדען קינסטלער: דער דיסטאנס, די פערספעקטיווע. ווי עס זאל נישט זיין, האבען מיר ביז לעצטענס ווהניג גליק געהאט צו ראמאנען און אויך די איינציגע, זענען געווען טרוקענע בעשרייבונגען, לעבענס-פאטאגראפיעס, אהן דעם שוואונג און דאס אריינטיפען זיך אין דער נשמה פון די בעשריבענע העלדען, אהן דאס קענען לערנען און פערשטעהן — נישט נאר די אויסערליכע, נאר אויך די אינערליכע קאמפען פון דעם נייען העברעער, פון דעם נייען טיפ מענש, וואס שאפט זיך אין ארץ ישראל, וואס טראגט אין זיך די ליידען פון דער בענקשאפט נאך דעם נייעם טיפ מענש, דעם צוקונפטיגען מענש.

אט די בענקשאפט נאך דעם אידעאלען טיפ מענש — האט אממערסטען אינטערעסירט ביסטריצקי'ן — און איהר

(עודע זעה 6 זייט)

לאָדזער כראָניק.

נאַכט-דיזשורירנע אין די אַפּטייקן.

היינט דיזשורירן פאָלגענדע אַפּטייקן:
חאָויטשיצקי, נאַפּיורקאָווסקי 27; דאַניעלעצקי, פּיעטריקאָווער 127, אילניצקי און צימער, חאָלטשאַנסקאַ 37, ליינווייבער פרייהייטס-פּלאַץ 2, האַרטמאַן, מלינאַרסקאַ 1, קאַהאַנע, אַלעקסאַנדער 37.

אויף בריוו מוז זיין אָנגעגעבן אַ רעטור-אַדרעס.

(פּ) דער פּאָסט-אַמט האָט בעקומען אַ פאַראָרדנונג, לויט וועלכער עס דאַרף געלייגט ווערן אַכט, אַז אויף אַלע-פּאָסט-זענדונגען זאָל זיין אָנגעגעבן דער אַדרעסאַט פון אָפּזענדער.

קופּאָן № 2

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פון'ם דאָזיגן קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מאָנטאָג,

דעם 7. יאַנואַר פון 8—9 אָוו.

אויפגעריסן די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג

„ביד חזקה"—דאָס איז דער לאָזונג פון דער קהלה-מעהרהייט. — פרנסים נערלאָזן איינער נאָכ'ן אַנדערן דעמאָנסטראַטיוו די זיצונג.

(—) נעכטן פאַרמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג, די אַלע לעצטע זיצונגען אין דער קהלה, איז זי געווען רייך אין שטורמיש-קאָמישע מאָמענטן און איז לסוף אויפגעריסן געוואָרן.

אויפ'ן סדר-היום זענען געשטאַנען פאָלגענדע פונקטן: 1) פּראָטאָקאָלן און קאָמוניקאַטן, 2) בעריכט פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע, 3) פאָרשלאַג פון צרה. ווינצמאַן וועגן שטיצע פאַר אינפערמעגליכע אקאַדעמיקער. 4) בעריכט פון דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלע הילף. 5) פאַר'ן צוטרעטן צו דער טאָגעס-אָרדנונג פרעגט אָן פרנס ציטרינאָוויטשקי, מיט וועלכן רעכט האָט די קהלה-פערוואַלטונג פערעפענטליכט אַ דאַנק דעם ה' קוטמאַן פאַר'ן דורכפיהרן דעם עירוב, בעת די פערוואַלטונג האָט פון דעם נישט געוואוסט?

פרעזעס מינצבערג גיט אַ ענטפער, אַז וועגן דעם ענין האָט דאָס פּרעזידיום זיך פערשטענדיגט און בעשלאָסן דעם דאַנק צו פערעפענטליכן, האַלטענדיג פאַר זיין חוב דאָס צו טון. פרנס ציטרינאָוויטשקי גיט אָפּ אַ ערקלערונג, אַז דאָס פּרעזידיום האָט קיין רעכט נישט געהאַט דאָס צו טון. ער האַלט דערביי אַ לענגערע רעדע, און וועלכער ער שילדערט דער אויסגעגלער קהלה-מעהרהייט אין פנים ווערטער, ווי פּיילען, איהר פערוואַנדעלט די צווייט-גרעסטע קהלה אין פּוילען, זאָגט דער רעדנער, אין אַ מתים-שטיבעל, איהר זענט די טיפּישע תקיפים פון מענדעלע מוכר ספרים'ס „טאַקסע". אָבער מיינט נישט, אַז דאָס איז אויף לאַנג. די יודישע בעפעלקערונג האָט מעהר קיין געדולד נישט צוצוקוקן דעם ווילדען חוזק, וואָס איהר טרייבט פון אונזערע בלוטיגסטע אינטערעסן און ער וועט אייך צווינגען צו פערלאָזן די בענקלער.

די מעהרהייט נעמט אָבער צו קענטניש די ערקלערונג פון פרעזעס געגען פּראָטעסט פון פרנס ציטרינאָוויטשקי. דער פרעזעס גיט אויך אָפּ אַ ענטפער אויף דער אינטערפּעלאַציע פון פרעזעס ציטרינאָוויטשקי אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פערוואַלטונג, און וועלכער ער פרעגט אָן, מיט וועלכן רעכט האָט מען נישט געלאָזט קובר זיין דעם פערשטאָרבענעם פעלדשער אַראַטאָוויטש דערפאַר, וואָס זיין זוהן האַלט אויף די רעזורע אין שבת?

דער פּרעזיצער ערקלערט, אַז דאָ איז פאָרגעקומען אַ מיספערשטענדניש און אַחוניג פערזאָנען האָבן געהאַנדעלט אויף אייגענער אחריות. פרנס בערגער האָט אָבער דערוויסענדיג זיך דערפון דעם ענין ליקווידירט און פערזיכערט ה' מינצבערג, אַז אַזוינס וועט מעהר נישט פאָרקומען.

אויך דערויף גיט פרנס ציטרינאָוויטשקי אָפּ אַ שאַרפע ערקלערונג, און וועלכער ער גרייפט ווידער אַמאָל שטאַרק אָן די קהלה-מעהרהייט.

עס ווערט דאַן פאָרגעלעזן דער פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער זיצונג. נאָך דעם, ווי עס ווערן אריינגעטראָגן געוויסע ערגענצונגען, ווערט דער פּראָטאָקאָל גענומען צו קענטניש.

דאַן ווערן פאָרגעלייענט איניגע נישט וויכטיגע קאָמוניקאַטן, וואָס ווערן איבערגעשיקט צו די בעטרעפענדע קאָמיסיעס.

דערויף ווערט געלייענט דער בעריכט פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע וועגן דער לוסטראַציע אין דער קהלה.

אַרום בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ לייד ענשאַפטליכע דיסקוסיע. עס ווערן אריינגעטראָגן פערשידענע פאָרשלאַגן און ענדערונגען פון בעריכט. אָבער אַלע די אויסבעסערונגען זענען פון דער מעהרהייט אָפּגעוואָרפן געוואָרן. דער רונטער: דער פאָרשלאַג פון פרנס ריס, נישט צו ענטפערן דעם יתומים-הויז פון פּולנאַצנאַ 39; וועגן אויסקויפן די וועקסלען, וואָס די קהלה האָט אין נאָם און דער פאָרשלאַג פון פרנס האָפמאַן צו שטרייכן דעם לעצטן אָבזאַץ פון בעריכט פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע וועגן קאָנפליקט פון קהלה-ראַט מיט דער פערוואַלטונג, און וועלכן עס ווערט געזאָגט, אַז געוויסע פּראַקטיקעס שטיין צו דער מאַכט פאַלשע בעריכטן.

היות ווי פרנס האָפמאַן'ס פאָרשלאַג, ווי בכלל אַלע פאָרשלאַגן פון דער אָפּאָזיציע זענען דורכגעפאַלן, פערלאָזט דער לעצטער דעמאָנסטראַטיוו די זיצונג.

דאַן דערקלערט פרנס ווינצמאַן דעם דרינגענדן פאָרשלאַג וועגן דער שטעלונג פון דער פערוואַלטונג צו דער לעצטער ראַט-זיצונג. דער רעפערענט ווייזט אָן, אַז די לעצטע זיצונג האָט נישט געהאַט קיין קוואָרום, אַז די טאָגעס-אָרדנונג איז אַזוי צוזאַמענגעשטעלט געוואָרן, אַז עס איז געווען אַ קאָמפּראָמיטאַציע פאַר דער קהלה פערוואַלטונג. דער פּרעזיצער פון ראַט שטיצט נישט די מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג פאַר בעלייידיגונגען. ער לייגט דעריבער פאָר, נישט צו אָנערקענען די לעצטע ראַט-זיצונג און איבערצוטראָגן צו דער טאָגעס-אָרדנונג.

פרעזעס מינצבערג לייגט פאָר אַז איבערצוטראָגן איבער די זיצונג פון ראַט צו דער טאָגעס-אָרדנונג און מיטצוטיילן דער אויפזיכטס-מאַכט, אַז די לעצטע ראַט-זיצונג איז פאָרגעקומען אָהן אַ קוואָרום און דערפאַר דאַרף מען זיך מיט איהרע בעשלוסן נישט רעכנען.

דאָ ברעכט אויס אַ גרויסער טומעל און זאָל. פרנס ווינצמאַן און פרנס ציטרינאָוויטשקי פערלאָזן דעמאָנסטראַטיוו די זיצונג און דעקלאַמירן זי.

עס איז נישטאָ קיין קוואָרום — די זיצונג ווערט געשלאָסן.

אַ בריוו אין רעדאַקציע

חשוב'ע רעדאַקציע!

איך בעט אייך מיר געבן פּלאַץ אין אייער צייטונג פאַר פאָלגענדע שורות:

מיין פאָטער ר' נתן ליפּשיץ ז"ל איז געווען מורה הוראה אין לאָדז 31 יאָהר צייט. נאָכ'ן טויט פון מיין פאָטער האָב איך אויסגעהאַלטן מיין מוטער ביילע ז"ל. ביז צום סוף פון איהר לעבן האָב איך געדעקט אַלע קאָסטן פון איהר קראַנקהייט און דערויף פון דער קהלה קיין פּרוטה נישט בעקומען. איך בין צוליב דעם שטאַרק פעראָרעמט געוואָרן אָבער ווען איך האָב זיך געווענדעט עטליכע מאָל צו דער קהלה וועגן אַ שטיצע פון 1500 זל. צו דעקן די קאָסטן פון מיין מוטער'ס קראַנקהייט, און פאַר 3 חדשים פענסיע האָב איך בעקומען אַ אָבזאָג אָהן שום מאָטיווען.

איצט האָב איך בעשטעלט אַ מצבה אויפ'ן קבר פון מיין מוטער ע"ה. די מצבה קאָסט מיר 110 זל. האָב איך אָבער, אַז פון פערשידענע זייטן בעמיהט מען זיך, אַז די קהלה זאָל דעקן די קאָסטן פון דער מצבה, דעריבער ערקלער איך קאַטעגאָריש, אַז איך וויל נישט די קהלה זאָל דאָס טון. איך האָב אויסגעהאַלטן מיין מוטער ביים לעבן און וויל איהר צוטיילן דעם געהעריגען כבוד אויך נאָכ'ן טויט. די קהלה האָט מיר נישט געהאָלפן אויסהאַלטן מיין מוטער פאַר איהר לעבענס-צייט, זאָל זי זיך איצט וועגן דער מצבה אויך נישט קימערן. איך וועל מיר שוין אַליין אַ עצה געבן.

מיט כבוד

שלמה ליפּשיץ,

וסכאָדניאַ 4.

ווער און ווי אַזוי קען בעקומען אַ פּאַס אין מאַגיסטראַט?

אין שייכות מיט די ידיעות וועגן אַרויסגעבן פּערזענליכע דאָקומענטן דורכ'ן מאַגיסטראַט, קריגן מיר פאָלגענדע אויפקלערונג:

דער מעלדונגס-אַמט ביים מאַגיסטראַט האָט אָנגעהויבן דעם 1. ד.ח. און הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער אַרויסצוגעבן פּערזענליכע דאָקומענטן. צוליב דעם אָבער, וואָס דאָס אינערן-מיניסטעריום וועט צושיקן ספּעציעלע בלאַנקעטן — איינדיווידועליכע פאַר גאַנץ פּוילען און דער מאַגיסטראַט האָט די דאָזיגע בלאַנקעטן נאָך נישט בעקומען, ווערן דערווייל אָנגענומען מעלדונגען וועגן פּעסער און שפּעטער וועלן זיי די פּעטענטן בעקומען.

כדי אַרויסצובעקומען אַ פּערזענליכע דאָקומענט מוז מען צושטעלן אַ געבורטס-מעטריקע אָדער אַ „ווימשאַנג", די דאָזיגע דאָקומענטן קען דער בעטענט שפּעטער צוריק בעקומען. אַז פ'ן כמך פון אַ ווימשאַנג קען דער פּעטענט אויך בעקומען אַ בעשטעטיגונג וועגן ביר־ גערשאַפט. די וואָס בעזיצן אַ פּאַס, וואָס פאָדערט קוואַליפיקאַציעס דאַרפן צושטעלן ענטשפּרעכענדע צייגנישן.

דער מעלדונגס-אַמט שטעלט פעסט די אידענטישקייט פון דער פערזאָן אויפ'ן סמך פון אַ לעגיטימאַציע מיט אַ פאָטאָגראַפיע—בעאַמטן - לעגיטימאַציע — אָדער לויט אַ בעשטעטיגונג פון הויז-בעזיצער-ווערשטאַט, וואו דער פּעטענט אַרבעט. אויסערדעם מוזן אָפּגעגעבן ווערן 2 פאָטאָגראַפיעס און דער גרויס פון 4—5 צענטימעטער. פאָטאָגראַפירט אָהן אַ הוט. געוויינטלעך אַ ריינע פאָטאָגראַפיע. פּרייז פון פּערזענליכן דאָקומענט — ס'רייסט פאַר'ן דרוק — 60 גר.

ד"ר שוואַרטינג

אויגען-דאָקטאָר

צוריקגעקומען

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 35-01

זענען איך מיר מאַגיסטראַט פאָרגעקומען מיסבראַוכן?

אויפקלערונגען פון מושינער בירגערמייסטער.

פון מושינער מאַגיסטראַט האָבן מיר בעקומען פאָלגענדען בריוו מיט דער ביטע צו פערעפענטליכן: איניגע לאָדזער און וואַרשאַווער צייטונגען האָבן געמאָלדען וועגן גרויסע מיסבראוכן, וואָס זאָלען זיין אויסגעפיהרט געוואָרן דורכ'ן מושינער מאַגיסטראַט און שטאָט-ראַט ביים פערצעלירן די פּלעצער פון דער נאַרטען-שטאָט.

אויפ'ן סמך פון פּרעסע-נאַכריכטן האָט דער מושינער מאַגיסטראַט זיך געוועגדעט צו די דערמאָנטע צייטונגען וועגען פערעפענטליכן אַ ערקלערונג, אַז די פּאַרוואורפן האָבן קיין שום יסוד נישט. די אונספּיראַטאָרן פון די דאָזיגע פאַלשע ידיעות אַרבייטן און דער ריכטונג צו פעראורזאַכן עס זאָלן אויפגעלעזט ווערן דער שטאָט-ראַט און מאַגיסטראַט אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע אַנקלאַגען צו דער מאַכט האָט די אויפזיכטס-מאַכט דירעקט געפיהרט אַ אויספאָרשונג וואָס האָט פעסטגעשטעלט די פאַלשקייט פון די בעשולדיגונגען.

דער מאַגיסטראַט האָט דעריבער די שולדיגע צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרט-ליכקייט און 5 פערזאָן פון די אַנקלאַגעס האָבן געמוזט בעלענען קויציע. דער מאַגיסטראַט ערקלערט אויך, אַז אויפ'ן סמך פון פּרעסע-נאַכריכטן וועט ער אַרויסטרעטן געגען אַלע צייטונגען, וואָס האָבן געדרוקט די דאָזיגע ידיעות וועגן כלומר'שטע מיסבראוכן.

(—) בורגערמייסטער

דאַמאַוויטש.

לאָווניק פּ. בישנעצקי.

לאָדזער פּראָויִנץ-שוץ

פאַר תקנות-עגונות.

(—) דאָ נישט לאַנג איז אין ברעסלוי פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון יודישן פּראָויִנץ-בונד אין דייטשלאַנד, מיט'ן אָנטייל פון דעלעגאַטן פון די שכנות'דיגע לענדער. דעם לאָדזער פּראָויִנץ-שוץ פארטרעטן האָט פּערטרעטן פרוי הילדאַ קלאַץ.

דער צוזאַמענפאָהר האָט בעהאַנדעלט אַ רייהע אַקטועלע פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט פּראָויִנץ-שוץ. בעזונדערס איז לעבעדיג דעבאַטירט געוואָרן די פראַגע וועגן „תקנת עגונות". פרוי ה. קלאַץ האָט אַריינגעטראָגן אַ רייהע פּראַקטישע פאָרשלאַגן ווי אַזוי צו פערלייכטערן דעם גורל פון די אומגליקליכע עגונות, דורך אויסגעפונען זייערע מענער אין דייטשלאַנד אָדער אַנדערשוואו.

אין שייכות דערמיט האָט פרוי קלאַץ בעקומען אַ ידיעה אַז אין עבערפעלד לעבען איניגע מענער וואָס האָבן פרויען און קינדער אין פּוילען, פון וועלכע זיי ווילען נישט וויסן. אויב איניגע פון די דאָזיגע פרויען געפינען זיך אין לאָדז דאַרפן זיי זיך ווענדען זייער זאַך מעלדען וועגן זייער זאַך צום פּראָויִנץ-שוץ זיעלאָני 11 דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 1—11 מיט.

היט זיך פאַר „מאַכערס"!

אַ ווארנונג פון מאַגיסטראַט

דער מאַגיסטראַט האָט בעקומען אַ ידיעה, אַז צו די שטייער-צאָהלער וועמען עס זענען ביז איצט געוואָרען ליציטאַציעס מעלדען זיך פערשידענע פערשוינען מאַכערס וואָס זיי געמען זיך אונטער דורכצופיהרען פאַר בעצאָהלט פערשטעהט זיך — דאָס אויסצואָהלען אין ראַטעס. דער מאַגיסטראַט וואָרנט די בעפעלקערונג פאַר אַזעלכע מאַכערס און ערקלערט אַז הנחות קענען אויסגעווירקט ווערן אין דער שטייער אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט.

פון עסען אַליין ווערט מען נאָך נישט פעט

וואָס בעריהמטע דאָקטוירים זאָגן וועגן דעם און וואָס פרויען זאָגען.

פעטקייט מאַכט אַלט. מען אַ פרוי זיין יונג און די יאָהרען, נאָר טאָמער איז זי פעט, פעטלעדיג, — זעהט זי אויס מיט צעהן יאָהר עלטער; פאַראַן מענער, וואָס זענען נאָך שולדיג דעם צירונגס-הענדלער פאַר'ן קרושין-פינגערל, אָבער זיי זענען ביידע, פעט און זעהען אויס גלייך ווי זיי וואָלטען שוין געדאַרפט קויפן קרושין-פינגערלעך פאַר זייערע קינדער.

און קיינער וויל נישט זיין אַלט. אַז מ'איז באמת יונג, וויל מען נישט אויסזעהן אַלט. מיט מען אַלץ, וואָס מען קען, כדי אויסצוזעהן כאָטש אַזוי פיל וויפיל מ'איז אַלט. ווען מ'איז אַלט, טוט מען אַליין, וואָס מען טאָר נישט טון, כדי אויסצוזעהן יונגער ווי מ'איז.

אונזערע מאָראַליסטען שרייבען געוויינלעך, אַז דאָס יאָגען זיך נאָך יוגענד, טרייבט די אַמעריקאַנער פרויען צום שאול תחתיה; די הייגע פרויען, וועלכע זיי האָבען שוין דערוואַקסענע טעכטער, פיהרען אָן מיט זייערע קינדער אַ ביטערע קאָנקורענץ. זיי ווילען אויסזעהן אַזוי יונג ווי זייערע טעכטער. זיי קעמפען געגען זייערע יאָהרען, פערמאַטערען זיך מיט דיעטעס, מיט הונגער און פּרעסען זיך צונויף אין ענגע קאָרסעטען און קאָרסאַזשען. וואָס דריקען פון זיי אַרויס די נשמה.

גוט זיך אַ אַמ אַ פרוי איבער טויט ... אַרונטערצונעמען האָט דורך אַזאַ, אָדער אַנדער מיטעל, מעג דאָס מיטעל זיין ווי נעפעהרליך פאַר'ן געזונט, וועלען שוין הונדערטער אַנדערע פרויען נאָכמאַכען דאָס מיטעל, זיך בענוצען מיט דעם און רואינירען זייער געזונד.

די היינטיגע מענער זענען נישט בעסער. דאַלט זיך דער קאָפּ לנגט זיי ערגעץ פערבאָרגען אין מסחרים, זענען פאַר'עסק'ט און פאַרטאַראַראַמט, האָבען אין זינען אַקציעס און בענק און כל-ערליי שפּעקולאַציעס. קומען זיי אָבער אויף עטליכע מינוט אַריין אין רעסטאָראַן, הויבען זיי אָן צו קנייטשען דעם מח אויף דער דיעטע; דאָ ערשט דערמאָנען זיי זיך, אַז דאָס ביינבעל וואַקסט זיי ווי אויף הייוון, אַז דער גוידער לאָזט זיך אַראָפּ טיפער אויפ'ן האַלז און די באַקען ווערען קיילעכדיג ווי פּאָמפּעשקעס. קוקען זיי אויף דעם צעטעל מיט מאכלים און וואָלטען דאָס אונגאַנצען איינגעשלונגען, נאָר אַז דער קעלנער קומט צו, הייסען זיי זיך דערלאַנגען געקאָכטע פלייש מיט אַ גלאָז וואַסער; אַ בערציגע ספּינאַטש און אַ פּאָר ביסקוויטען.

אָבער דאָס העלפט זיי ווי אַ צ'אַרבעס אין וואַנט; זיי ווערען פון דעם נישט מאָגערער, — דאָס ביינבעל וואַקסט זיי ווי אויף צו להכעיס.

און אַט זענען נאָך אַצינד אַרויסגעקומען ניו-יאָרקער דאָקטוירים, וואָס זאָגען בעריהמט אין דער וועלט און זיי האָבען מודיע געווען, אַז די ביינבער וואַקסען אפילו, ווען מען הונגערט. פאַראַן פרויען, וועלכע מען האָט געגעבען הונגער-דיעטעס און זיי זענען נישט נאָר נישט מאָגערער געוואָרען, נאָר, פערקעהרט, — זיי זענען פעטער געוואָרען.

איין דאָקטאָר דערצעהלט, אַז ער האָט זיך אונטערגענומען אריינצוזעצען זיין אייגענע פרוי אין אַ קלייד פון אַ זעכצען-יעהריג מיידעל. זיין פרוי איז קליין געוואַקסען און דאָס פעטקייט האָט זי געמאַכט אויסזעהן ווי אַ קיילעכדיג פּעטשל. איידער זי האָט חתונה געהאַט האָט זי געטראָגען אַ נומער זעכצען קלייד. מיט יערען יאָהר נאָך דער חתונה זענען די נומערן געוואַקסען. איצט קען זי זיך קיין קלייד נישט קויפען, זי מוז איהרע קליידער בעשטעלען ביי אַ מאַדיסטקע. פאַר קליינע און פעטע פרויען האַלט מען גיט קיין מלבושים אין די קראָמען. און טאָמער איז שוין יאָ דאָ אַ קראָם, וואו אַזעלכע פרויען קריגען אַ קלייד, הייסט מען זיך דאַרט בעצאָהלען אַזאַ פּרייז, אַז ס'איז שוין גלייכער צו מאַכען זיך ביי אַ שניידער.

האָט דער דאָקטאָר מעהר נישט געקענט צוזעהן דעם צער פון זיין ווייב; ער האָט זיך אָנגעקויפט אַ צאָהל ביכער פון דאָקטוירים, וואָס זענען ספּעציאַליסטען און דעם פאַר פון מאַכען פון פעט מאָגער, און זיך גענומען בעגנים שטודירען. אויף זיין פרוי האָט ער געמאַכט עקספּערימענטען און געהאָלפען האָט עס אַזוי ווי אַ טויטען צו שטעלען באַנקעס. דאָס האָט איהם צערייצט, ער איז געוואָרען עקשנות'דיג און זיין קאַמף מיט'ן ווייב'ס פעטקייט. ער האָט איהר געגעבען דיעטעס, וואָס וואָלטען געדאַרפט אַראָפּ רייסען פון איהר יעדען אונץ פעטקייט, מאַכען זי דין ווי אַ שפּיזעל; ער האָט זי פשוט אויסגעהונגערט און—עס האָט גיט געהאָלפען. די פרוי פלעגט טון ווי רער געהן צו דער מאָדיסטקע זיך מאַכען קליידלעך, מוז זיך ווייטער איינשפּאַנען און אייזערנע קאָרסעטען און זי זעהט אַלץ אויס מיט אַ צעהנדליג יאָהר עלטער ווי זי איז און דער אמת'ן.

אין דער דערמאָנטער דאָקטאָר פאַרצווייפעלט געוואָרען און זיך אָנגעהויבען דורכשמועסען מיט זיינע קאָלעגען וועגען זיין פרוי: ער איז געווען מיט איהר ביי פּראָמינענטע דאָקטוירים און פּראָפעסאָרען; ביי ספּעציאַליסטען, וואָס גיבען זיך נאָר אָפּ מיט דיעטעס און מיט מאָגערער מאַכען מענשען — און אַלע האָבען זיי איהם, ווי אַ חבר, געזאָגט דעם אמת, אַז...

עס איז נישטאָ קיין מיטעל צו דעם! די מעהרסטע פרויען נאָך דער חתונה בעקומען אַ נייגונג צו ווערען פעט די נאַטור העלפט איהר אַרום צו ווערען בישוב'דיג, רוהיגער, געזעצטער, טאָמער דיג און זי ציהט אַרויף אויף איהר מעהר פעטס. אַראָפּנעמען קען מען דאָס נאָר מיט אַ ביורוגיעָן-מעסער.

אמת טאַקע, אַז די דאָזיגע דאָקטוירים האָבען פאַר זייער קאָלעגע זיך בעריהמט, אַז זיי איז געלונגען דער און יענער פרוי צו מאַכען מאָגערער אביבעל אָבער יענע פרויען האָבען בכלל גיט געדאַרפט דעם דאָקטאָר'ס עצה. זיי האָבען פון דער נאַטור גיט געהאַט די נייגונג צו פעטקייט. אַזעלכע פרויען קענען יאָ דורך אַ דיעטע אָדער גימנאַסטיקע ווערען מאָגערער. אָבער אַזעלכע פרויען וועגען נישטאָ קיין סך. די מעהרסטע פרויען קענען גיט קאָנקורירען מיט זייערע יונגע טעכטער און דינסטען.

עטליכע בעריהמטע דאָקטוירים האָבען אָנגעוויזען אָבען און שארף דער קלערט, אַז די מעדיצין האָט זיך לעצטענס געכאַפּט, אַז פעטקייט העגגט אָפּ פון געוויסע מוסקולען. די מוסקולען אַרבייטען נאָרמאַל, איז די וואָג נאָרמאַל, אַרבייטען זיי אָבער נים נאָרמאַל, ווערט מען אָדער מאָגער, אָדער פעט. — עס קומט צו וואָג אָדער עס פאַלט אָפּ וואָג, און עס איז נישטאָ דער דאָקטאָר, וואָס זאָל קאָנען צווינגען די דאָזיגע גלענדס צו אַרבייטען ווי זיי ווילען.

און טאָמער גיט זיך שוין יאָ איין אייין פרוי פון אַ טויזענד אַראָפּצונעמען וואָג פון זיך, טוט זי דאָס אַלץ מאָל אויפ'ן חשבון פון איהר געזונד.

אַ יונג מיידעל, וואָס האָט געהאַט אויף זיך איבריגע וואָג, דערצעהלט, אַז זי איז אויסגעווען וואו אַ דאָקטאָר אין ניו-יאָרק, און זי האָט איבערגעטאָן אַלע מיטלען און עס האָט איהר כמעט גאָרנישט געהאָלפען; עס האָט זיך איהר נאָר איינגעגעבען צו בלייבען שטעהן אויף איין וואָג, — זי האָט נישט צוגעקריגען. אָבער פערלירען וואָג האָט זי גיט געקענט. עס איז געווען אַמאָל איין וואָך, ווען זי האָט מיט איין מאָל פערלוירען פינף פונט, האָט זי אויף דער צווייטער וואָך צוגעקריגען דריי-עלבע פינף פונט מיט נאָך צוויי פונט אַלס צוגאָב.

ווען זי איז געקומען צו אַ בעקאַנטען פּראָפעסאָר, האָט ער איהר געזאָגט. אַז פינקט, ווי עס איז שווער צו מאַכען אַ מענשען פעט, אַזוי איז שווער צו מאַכען אַ מענשען מאָגער. ער אַליין האָט צוויי מיידלעך, וואָס זענען אינטערעסאַנט, לויט זייער וואוקס דאַרפען זיי ווייגען מיט אַ צוועלף אָדער פופצעהן פונט מעהר, האָט ער שוין איבערגעטאָן אַלץ, וואָס די מעדיצין ווייסט, און וואָס קאָנען געקענט האָבען איהם גערעטען, און מ'קען אויף זיי קיין וואָג נים אַרויפציהען. אָט געווינען זיי אַ פּאָר פונט, און אָט געהט אַוועק אַ וואָך און זיי פערלירען ווידער. פונקט אַזוי, גלויבט ער, איז עס מיט אַראָפּנעמען וואָג; מען קען זיך מאַטערן און אַראָפּשלעפּען עטליכע פונט, אָבער באַלד וועלען זיי צוריק קומען, און די מעדיצין ווייסט נאָך דערווייל נישט וואָס צו טון. זי קען דאָ זעהר ווענגיג העלפען.

עס איז געוואָרען אַ „קרעיז" (אַ משוגעת) צו מאַכען גימנאַסטיק. מען זאָגט, אַז די, וואָס מאַכען גימנאַסטיקע, ווערען נים פעט, אָדער נעמען אַראָפּ פון זיך פעטקייט.

קומט אָבער דער ניו-יאָרקער ד"ר רודשאַזעף איידעלסבערג, וואָס איז בעקאַנט אַלס אַ ספּעציאַליסט אין דעם ענין און זאָגט, אַז אויך גימנאַסטיקע קען נאָר העלפען דעם, וועלכער האָט נים קיין נייגונג פעט צו ווערען, אָדער ביי וועמען די גלענדס אַרבייטען אין אָרדנונג, וואָס דאַרף אויף איהם קיין וואָג נים אַרויפציהען.

דערזעלבער דאָקטאָר ערקלערט, אַז די מענשען, וואָס נעמען מיטלען אויף דינער צו ווערען, דאַרפען זיין זעהר פאָרזיכטיג מיט זיי, וואָרום פאַר דאָן מיטלען, וואָס גיט נאָר העלפען זיי נישט, נאָר זיי שאַדען גאָר.

—ח—

די לאדזער וואל-אינדוסטריע וועט זיך מוזען אפשטעלען

צוליב א פעראָרדנונג וועגן דעם אימפּאָרט פון וואל.

אין די לאדזער אינדוסטריע-קרייזען הערשט א געוואלדיגע באונרוהיגונג צוליב דער לעצטער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום, וועלכע שטעלט אין א סכנה די לאדזער אינדוסטריע צו פערלירען די רוי-מאטעריאלען צו די טעקסטיל-אייסארבייטונגען.

דאס פינאַנץ-מיניסטעריום האט פעראָרדנעט די צאָל-אמטען, אז יעדער טראנספּאָרט רויהע וואל זאל זיין פּערזעהן מיט א געזונדהייטס-צייגניש, אויסגעגעבען דורך א דאָקטאר פון דעם אָרט, וואו די וואל איז ארויסגעשיקט געוואָרען און א ספּעציעלע ארייבפיהר-ערלויבניש קיין פוילען.

די לאדזער אינדוסטריעלער האבען די דאזיגע פעראָרדנונג אויפגענומען מיט א גרויסער אונצופרידענהייט און באונרוהיגונג.

קודם כל ווייזט מען אָן, אז די פעראָרדנונג איז אוממעגליך צו רעאליזירען ווייל דער פוילישער וואל-אימפּאָרטער מוז זיך צופּאסען צו די הערשענדע טראדיציעס אויפ׳ן אויסלענדישען וואל-מארק, וועלכע עקזיסטירען שוין עטליכע הונדערט יאהר. קיין שום אויסלענדישער שפּעדיטאָר און וואל-סוחר וועט בשום אופן נישט איינגעהן אויף דער פעראָרדנונג, וועלכע איז נאך אין גאנצען נישט פּראקטיצירט געוואָרען.

די לאדזער אינדוסטריעלער פּראָבירען איצט אָנצונעמען ענערגישע שריט, אונטערגענומען אן אינטערווענץ ביים האנדעלס-מיניסטער, אז די פעראָרדנונג זאל איינבעדינגט צוריקגעצויגען ווערען, ווייל אויב נישט, וועט זיך די גאנצע וואל-אינדוסטריע מוזען אָפּשטעלען. (§)

לויה פון ערמאָרדעטען יאשקאָווסקי אין פּעטרקאָוו

פּראָצעס פון מערדער קיידושינסקי קומט פאָר אין א קורצער צייט ארום.

שבת ביינאכט איז אין פּעטרקאָוו פאָרגעקומען די לויה פון ערמאָרדעטען מאַגיסטראַט-באַאמטען און פּעפּעסישען טוער מעכאל יאשקאָווסקי. אין דער לויה האבען זיך באטייליגט 6 טויזענד פּערזאָן. עס זענען געווען פערטרעטער א ריהע דעלעגאציעס פון לאָדז, טשענסטאָכאָוו, טאָמאשאָוו, ראדאָמסק, בושעזשין און א גאנצע ריהע אנדערע אינדוסטריע-צענטערן.

די לויה איז די גאנצע צייט נישט געשטערט געוואָרען.

* * *

די רעזולטאטען פון דער אויספאָר-שונג פון׳ם מערדער ווערען לעת עתה געהאלטען בסוד.

דער פּראָצעס פון׳ם מערדער קוידושינסקי וועט פאָרקומען אין א גאנץ קורצער צייט. (ח.)

שטיל-זאַוויערוכע׳ס מיט דונערן און בליץ

אין איטאליע, שפּאניען פראנקרייך און צענטראל-אייראָפּע.

רוים (ספּ.) שוין דריי טעג הערשט אין איטאליען א מורא׳דיגער שטורם-ווינד. אין ס.ציליען איז געפאלען א גרויסער שניי. אונטער טריענט האט מען באמערקט א זעהר אונטערעסאנטע נאַטור-ערשיינונג. די שניי-זאַוויערוכע איז געווארען באגלייט מיט דונערן און בליצען און דערנאך איז געפאלען א האגעל.

פּאריז (ספּ.) אין דרום און מערב-פראנקרייך איז געפאלען א זעהר געדיכ-טער שניי. 5 פערד זענען פערפרוירען געוואָרען אויף טויט אין מאינץ, שפּאניען פאלט אויך א שניי.

רוים, (אטע) צוליב די שטארקע שלאגס-רעגענס איז פארגעקומען א פער-פליצונג פון טיבער. אויף די כוואליעס פון׳ם טייך שווימען ארום אויסגעריסענע בוימער, פגרים פון חיות און דעלער פון הייזער. דער טעמפּער-באזיליס איז ארום גערינגעלט מיט וואסער. ס׳זענען דא פיל טויטע און פערוואונדעטע. די געגענד פון פּיזא איז געגצליך פערגאסען מיט וואסער.

ווין. (אטע) אויף דער עסטרייכיש-דייטשער גרעניץ האט געפּייטשט א שטארקע שניי-זאַוויערוכע. די קאָמוני-קאציע איז איבערגעריסען געוואָרען. פיל אויטאָמאָבילען זענען איינגעפרוירען געוואָרען אויף די שאסעען. די באהנען קורסירען מיט גרויסע פערשפּעטיגונגען.

קורצע ידיעות

(דורכ׳ן טעלעגראף און טעלעפאָן).

— ראספּוטינ׳ס טאכטער, מאריא ראס-פּוטינא איז אנגאזשירט געוואָרען אין וויענער צירק „צענטראל“ און די טאג וועט זי האבען איהר ערשטען אויפטריט.

— קיין אטען איז אנגעקומען א ידיעה, אז אין פּירט פּירוס איז אויסגעבראָ-כען א ריזיגע שרפה. 250 הייזער זע-נען פערברענט געוואָרען.

— די אפגאניסטאנישע רעגירונג האט ארעסטירט דעם ענגלישען פּאָלקאָווניק לורענס, ווייל זי איז איהם חושד אין צו העלפען די אויפשטענדיגע אנטלוי-פען איבער דער גרעניץ.

— אויף א מיטינג פון די דייטשע טע-אזאפען האט איינער פון פּובליקום דער-שאסען דעם פּרעזידענט ד״ר אונגער. דער מערדער איז ארעסטירט.

— אין פּאריז איז די טעג געשטאָר-בען דער זוהן פון דער בארימטער אר-טיסטקע סארא בערנארד, מוריצי בער-נארד. דער געשטארבענער איז געווען א דראמאטורג.

— דאס מעקסיקאנישע געריכט האט פער׳משפט צום טויט 11 באנדיטען, וואס האבען זיך באטייליגט אין די אָנ-פאלען אויף די באהנען. די באנדיטען האט מען דערשאָסען און אויסגעהאנגען אויף די טעלעגראַפען-סלופּעס. למען ישמעו ויראו.

— אין לייפּציג איז נעכטען אפּגעברענט געוואָרען א גרויסע גומי-פאבריק. 2 מענשען זענען שווער פערוואונדעט גע-ווארען. 210 ארבייטער זענען געבליבען אָהן ארבייט.

— דער באוואוסטער רעזשיסאָר פון מאסקווער ארטיסטישען טעאטער סטאני-סלאווסקי האט צוליב קראנקהייט גענומען פערלאזען מאסקווע. ער פאהרט זיך קורירען קיין דייטשלאנד.

— אין דער דרום-אמעריקאנישער רעפּובליק עקוואדאר איז אויסגעבראָכען אן אויפשטאנד פון די אינדיאנער. די אויפשטענדיגע צעהלען 65,000 מאן באוואפענט מיט דעם מאָדערנסטען כלי זיין.

— ביי די וואהלען אין דער גמינע-פערוואלטונג אין זאקסאפאן זענען דורכ-געגאנגען 2 יודישע ראטמענער. דאס זענען די ערשטע יודען אין דער זאקס-פאנער שטאט-פערוואלטונג.

— אין מאסקווע איז ארעסטירט דער באוואוסטער רוסישער ליטעראט איליניסקי, ער ווערט באשולדיגט אלס פערפיהרער פון מינדעריעהריגע מיידלעך.

אין פילהארמאניע
זאל — נארוטאָוויטש 20 —

יידישער טעאטער

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפּאניעץ

די ליבלינגס-ארטיסטען
בארימאָווא. ראבינאָוויטש
און די בעקאנטע פּרימאדאָנא נאדיא קארעני

היינט מאנטאג 9 אוו. ירוכע פאָלקס פּרייזען, פון 1 ביז 2.50

די פערשעמטע כלה

אין 4 אקטען מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ פון סיגעל.

דינסטאג 9 אוונט צו ביליגע פּרייזען פון 1—2.50 צום 23 מאל

חלומות פון ליבע

אפּערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג פון ליליען.

די פּיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראבינאָוויטש.

אין אלע פּיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, בארימאָווא, מיכאלאָווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפּאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מיכאלאָווסקי, מאטסאָוו, נעמיזי, פּאלאנסקי, ישראל קאמפּאניעץ, ראבינאָוויטש, ראקאָוו.

אדמיניסטר.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

אנאנס !! אין פּערבערייטונג אנאנס !!

דער גאלדענער מאלדאמ, צוריק צו מיין פאלק

און די מזרחיה פאר נאמי

טראָצקי׳ס סענסאציאָנעלער בריף

וועגן פאלען פון באלשעוויסטישען רעזשים.

בערלין, (אטע) דער ארגאן פון די לינקע קאמוניסטען אין דייטשלאנד „פאָלקסווילע“ האט פערעפענטליכט א סענסאציאָנעלען בריף פון טראָצקי׳ן וועגען דער סיטואציע אין סאוויעט-רוסלאנד. טראָצקי שטעלט פעסט, אז סטאלין האט ארויסגעוואָרפען בוכארינ׳ען פון זיין אמט, ווייל ער האט מורא, אז ער, סטאלין, וועט פערלירען דעם גאנצען דעם גרויסען איינפלוס אין דער קאמוניסטישער פארטיי.

בוכארין בעמיהט זיך פאר יעדען פּרייז צו פערשטענדיגען זיך מיט קאמיטעניעוו׳ן. טראָצקי זאגט אויך נביאות, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט קומען דער סוף פון דער באלשעוויסטישער הערשאפט.

נאך די פאקטען וועט קומען אין רוסלאנד אדער א פאשיסטישע רעגירונג, אדער א באנאפּארטישער רעזשים. די רויטע ארמעע איז יעדע מינוט גרייט צו ענדערען די רעגירונגס-פארם. אויפ׳ן צוזאמענפאהר פון די גענעראלען, וואס איז פארגעקומען מיט א פּאר חדשים צוריק האט דער גענעראל קלין ערקלערט, אז אויב סטאלין וועט נישט אויפהערען מיט זיינע רעפּרעסיעס וועט אויסברעכען א בונט אין דער רויטער ארמעע. די מאכט וועט דאן איבערנעמען קלים ארער בודיעני.

די דייטשע פּרעסע רעדט זעהר פיל וועגען דעם דאזיגען בריף.

פערד און וואגען צונזיגן די רעדער פון א טראמוויי.

דער אזארקאָווער טראמוויי איז נעכטען אוונד נישט ווייט פון זגערזש ארויסגעשפּרונגען מיט דער גאנצער קראפט אויף א פויערשען וואגען, געשפּאנט אין צוויי פערד. דער וואגען איז צושמעטערט געוואָרען אויף שטיק-לעך און די פערד זענען דער׳הרג׳עט געוואָרען. דער פוהרמאן איז על פי נס ניצול געוואָרען פון טויט. די שטויס-קראפט פון׳ם טראמוויי האט איהם אוועק-געשלייפט אין א זייט און אזוי ארום איז ער נאר אפּגעקומען מיט א פאר טרוקענע וואונדען.

פיערליכע עפענונג פון דער שול-אויסשטעלונג.

(—) נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע עפענונג פון דער שול-אויס-שטעלונג אין געביידע פון דער פאלקס-שול אויפ׳ן נאמען פון פּילסודסקי. די אויסשטעלונג האט געעפענט דער שול-קוראטאר פון לאדזער ראיאָן ה׳ הריניעוויטש. די אויסשטעלונג וועט אפען זיין פון 6-טען ביז׳ן 20-טען ד.ח. טעגליך פון 8 פריה ביז 8 אוונט. אין לאקאל וואו עס איז איינגעאָרדענט די אויס-שטעלונג וועלען יעדען טאג פארקומען פּעדאגאגישע און פּאפּולערע פארלעזונ-גען, ליטעראַרישע פריהמארגענס און קאנצערטען פאר די באזוכער פון דער אויסשטעלונג.

אויף דער רייך איינגעאָרדענטער אויסשטעלונג געפינען זיך א גרויסע צאהל עקספּאָנאטען פון פערשידענע געביטען, ווי: רעליגיע, פוילישע שפּראך, היסטאָריע, געאָגראפיע, וויסענשאפט וועגען איצטיגען פוילען, לעבעדיגע און טויטע נאטור, צייכענונגען, האנד-ארבייט, פיזישע און געזעלשאפטליכע ערציהונג.

עלעקטריזירט אן ארבייטער

; ליפּס טויט

אין דער ווידזעווער מאנופאקטור

(וו) אין דער „ווידזעווער מאנופאק-טור“ איז נעכטען עלעקטריזירט געוואָ-רען אויפ׳ן טויט דער ארבייטער סטאַ-ניסלאַוו מילעצקי, וועלכער האט זיך אינטערעסירט צו די עלעקט-רישע דראטען. די פאנאטאָריע האט נאך קאָנסטאַטירט דעם טויט.

קינדער פון אינוואלידען

וועלען גענצליך באפרייט ווערען פון שכר לימוד

(וו) אין די נאָהנטסטע טעג וועט ארויין אין קראפט א פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום, לויט וועלכער די קינדער פון מלחמה-אינוואלידען וועלען באפרייט ווערען פון שכר לימוד און אלע ארט עקזאמען-אָפּצאָהלונגען.

יודן, איהר קענט אייך ראטעווען!
קומט מיט אפענע אויגען: איהר קענט בלייבען אן אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מיר זאגען אייך נישט איבער...

זיך געפונען

אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פארטזעצונג).

— איהר ווייסט, ברודער שווארצקאָפּ! כ׳האב אָן מורא צו האבען פאר די רויטע טייוואלאָנים, עפּעס האבען זיי פאר דער לעצטער צייט זיך צופיל גענומען ווארצען ארום מיר. עפּעס שרעקען מיך זייערע טייפעלשע פּנים׳ער. כ׳וואלט שוין וועלען וואס גיכער פּטור ווערען פון זיי.

— ווען איך בין דא, טייערע שושנה, קענען אויף אייך די רויטע קיין שום שליטה נישט האבען, און וועה וועט זיי זיין, ווען זיי וועלען טראכטען אייך צו טון עפּעס שלעכטס.

— אט געהט יהודה און מיר וועלען געהן עסען ארוחת הבוקר.

— יהודה! — שרייט זי מיט התפּעלות. — זעה! קוק! זענען נישט שווארצקאָפּ׳ס אויגען פונקט ווי אונזער בעקסעס אויגען?

יהודה האט לאכענדיג ארייגעקוקט אין זיינע אויגען, און ער איז געוואָרען איבעראשט. „מיין גאט!“ האט ער אויסגעשריגען. „אבער פונקט, ס׳פעהלט נישט א האר. מיין שושנה׳ס אויגען“. ער האט די זאך בעהאלטען טיף אין זיין הארצען.

— ברודער שווארצקאָפּ! די רויטע כלבים האבען שוין אנגעהויבען פער-מפּרייטען זייער נעץ, — האט יהודה שטיל בעמערקט.

— זאלען זיי, ברודער יהודה! כ׳דענק, אז זיי וועלען נאך פריהער, ווי איך האב בערעכענט, ארייינפלאָנטערן זיך אין זייער אייגענער נעץ.

נאכ׳ן עסען זענען זיי אלע בעגאנגען בעזוכען א יהודה׳ר קאלאָניע. יהודה האט פריהער אוועקגעשיקט אָנזאגען, מען זאל אויפנעמען די רויטע „כסבר פנים יפות“.

פון בריידע זייטען וועג, האבען זיך אפּעלסינען-גערטנער געשפּרייט; שווארצ-קאָפּ האט א טיפען אָטעם געטון, און האט ארייגעאָטעמט אין זיך די געשמאקע רייכע לופט. און זיין נשמה האט זיך אָנגעפילט מיט שטראַלען ליכט און וואַרים-קייט. און עס שטעלט זיך איהם פאר, אז ער געהט איצט אין ירושלים, עולה רגל זיין אויף יום טוב, איבער די גאסען פון דער הייליגער שטאט, וועלכע זענען בעדעקט מיט גרינע צווייגען און פעלד-בלומען, דרעהען זיך אין קאראהאָדען בחורים מיט מיידלעך, בעקראנצט מיט ווייסע ליליען און בלויע בלומען. די כלי זמר קלאַפּען און פייקען, און דאס פאלק, א שטארק, א בעפרייט, איז זיך משמח און יובל׳ט. און דער גרויסער אמעריקאנער שטעהט צווישען פאלק א פערטראכטער און זוכט מיט זיינע אויגען. און ער — שווארצקאָפּ, פליהט שנעל צו איהם און סוד׳עט איהם אין אויער: „איך בין נישט „איך“, איך בין גאר „זי“ און ער שטעהט און קוקט מיט פערוואונדערונג און זי אנטלויפט און טוט זיך אָן, ווי א פּאסטושקע, א שלאנקע א שווארץ-אויג׳יגע פּאסטושקע פון חרבת׳ים, פון וואנען שמואל הנביא איז געקומען צו זיין פאלק. זי האט איהם אנגעכאפּט און, ווי א פּערשיינע ווינטעל, זיך געטראָגען אין קאראהאָד, און זי זאגט צו איהם: „קום בחיר צו מיין פאָטערס הויז, איך פּאשע שאָף אין גרינעם טאָל“ און ער ענטפערט: „גיך וועט זיך ענדיגען דער שניט, און איך וועל קומען צו דיר שוועסטער מיינע! כלה מיינע!“ און ער קוקט אריין טיף אין איהרע שטראהלענדע אויגען: „מיר וועלען פּאשען שאָף אין גרינעם טאָל, און בעפּוצען זיך מיט ליליען, אנטלויפען וועלען מיר אין די בערג אין פלאמען-וואלד, וואו עס רוישען די שטראָמען, ארויפקלעטערען וועלען מיר אויפ׳ן חרמון, שוועסטער מיינע! כלה מיינע!“

און זי שעפּטשעט: „רוף מיך, פארנאר מיך, בחור מיינער — איך וועל דיר נאכלויפען“...

מעדוועדיעוו איז צוגעגאנגען און שטיל געזאגט:

— ב... כ׳מיין, חבר שווארצקאָפּ, וואס ביזטו אזוי פערטראכט?...

ווי געביסען פון א שלאנג, האט זיך שווארצקאָפּ א כאפּ געטון, טראכטענדיג, „אט דער שרץ האט ממש געמאכט די הייליגע געדאנקען“.

— איך טראכט מיין ליבער מעדוועדיעוו, פון אונזער לאגע. דעם אמת זאָ-גענדיג, האב איך שוין בענומען בענקען נאך אביסעלע אמת׳ע ליבע, נאך אביסעלע גליק. איך קען דאך עביג נישט זאט זיין מיט „ווייבערשע ליבע“ איך בין דאך נישט פון בבל, „וואס איך זאל עסען ברויט מיט ברויט“... איך וואלט וועלען ארויסווי-זען אביסעלע מעהר ליבע צו דיר, מיין טייערער, אבער כ׳האב מורא פאר טשער-טשינסקי׳ן. ער פערפאָלגט מיך מיט זיין ליבע, אבער, דעם אמת זאגענדיג, האט איך איהם. איך קען איהם פערטראָגען אלס חבר, אבער ליבען איהם, בשום אופן נישט! כ׳האב אפילו דעם גרויסען ניקאלאיען נישט בעקענט ליבען... יא, טייערער! די ליבע איז בלינד, מען ווייס אלמן נישט, אין וועמען מען פערליבט זיך.

מעדוועדיעוו האט פון גרויס שמחה אזש גענומען טאנצען. דער טמהל אין איהם האט גענומען ברענען.

— אבער נעליג...

— שא!... — האט שווארצקאָפּ איהם איבערגעריסען, רעד נישט אזוי! מען טאָרנישט, מען קאן נאך דערהערען. ווענט בוימער האבען אויך אויערען, און דער ווינטעלע קען נאך פערטראָגען דיין קול.

— אבער, מיין ליבער טייערער שווארצקאָפּ! נאָג מיר גאר איין וואָרט, און איך וועל איהם טויטען, דערווערגען, ווי א הונט!

— שא!... — מען טאָרנישט! ער איז א גוטער חבר. — ער האט געדריקט זיין האנט.

מעדוועדיעוו׳ן איז דאס גאנצע בלוט ארויין אין פּנים פון איהר האַנט-דרוק, ער האט זיך געפיהלט, ווי א שכור. ער האט נישט געוואוסט, וואס צו טון. אין זיין מח האט זיך גענומען עפּעס פּלאָנטערן, „כע, כע, כע, כ׳וועל איהם דער׳הרג׳ענען, ער טאָר מיר נישט שטעהן אין וועג. כ׳וועל איהם אפּרוימען, און טאקע וואס גיכער. טשארט פּאָבערי“!

— געה גיך אוועק, מעדוועדיעוו, ווייל טשערטשינסקי געהט אהער. זאל ער זיך נישט אנשטויסען און ער איז אוועק קריצענדיג מיט זיינע צעהן.

ווען טשערטשינסקי איז געבליבען מיט שווארצקאָפּ׳ן, האט ער גענומען קלאָ-כלען:

— איך שלאף נישט קיין נעכט, איך ווער פערברענט. כ׳וועל משוגע ווערען, זעה, ווי איך ווער אויסגעצערט פון טאג צו טאג.

— כ׳ווייס, כ׳פיהל דיין לאגע, מיין טייערער! — האט שווארצקאָפּ געזאגט.

— אפשר שלאף איך אויך נישט קיין נעכט. ווייל נאך אלעמען, זענען מיר דאך נישט מעהר, ווי מענשען, אין דער שיכור׳ע הנאה, ... זיך דוקא פערליבען אין דיר, אבער וואס קענען מיר טון, אז מעדוועדיעוו דערעסט מיר מיט זיין ליבע. ער מאכט מיך פשוט קראנק... וואס קען איך העלפען, אז איך ליב נאר דיך...

— כ׳וועל איהם דערשטיקען! — האט ער געזשיפּעט, ווי א שלאנג, — זאג נאר איין וואָרט און שוין מארגען וועט מען געפינען זיין טויטען קערפּער.

שווארצקאָפּ האט ארויפגעלעגט זיין האנט אויף טשערטשינסקי׳ס האלז, א יענער איז אזש געריהרט געוואָרען פון נחת.

— מיין ליבער טשערטשינסקי! מיר וועלען זיך מישב זיין, וואס צו טון, דערווייל געה! ווייל מעדוועדיעוו געהט אהער.

און אויף דעם אופן, האט שווארצקאָפּ געפיהרט די רויטע שפּיאָנען ביזן משוגעת, די ליבע און אייפערזוכט האט פון זיי אלעס אוועקגערויבט, און ווי בעצוימטע ווילדע חיות, האבען זיי זיך געלאָזט פיהרען פון שווארצקאָפּ׳ן.

מיט א שטראהלענדען פּנים איז שושנה צוגעלאָפען צו שווארצקאָפּ׳ן, און געזאגט:

(ווייטער פאָרטזעצונג קומט)

נתן ביסטריצקי

(ענדע פון זייט 8).

האט ער אממייסטען ארט געווידמעט. אודאי איז עס נישט מסהר, ווי איין צווייג פון דער רייכער פאעטישער עפא-פעע, וועגען די חבלי יצירה פון א עדה יוניע מענשען פול מיט התלהבות און בעקשאיט, אפילו דאס איז, אזוי צו זא-גען: ד"ר הויפט-ימוד פון דעם גאנצען קינסטלערישען בנין ווייל וואס פיראיי-ניגט אט די פארשידענארטיגע מחיה פון „גבעת-אריה", אין וועלכער עס געפונען זיך: געוועזענער אנארכיסט, א סאציא-ליסט, א קאמוניסט, א פילאזאף, א פי-לאנטראפ, א צייטונגס-פערקויפער און אנדערע — באלד נישט אט די יודיש-מיסטישע שטרעבונג, וואס יעדער דור גיט איהר א אנדערע כאראקטעריסטישע פארם — און דאס ערהויבטע „דאס אנ-קומען פון טאג, אין וועלכען עס וועט אונז געבוירען ווערען א קינד מיט א ווייסע נשמה, א נשמת פון א אויסלייזער — ווייל אונזער נשמה איז שוין דורכ-געלייטערט געווארען אין די זיבען מדורות פון איינזאמקייט, יאוש, זינד".

און אין דעם זין, אין זין פון בעקע-נען אונז מיט די אינערליכע ראנגעלני-שען און קעמפען פון די "גבעת-אריה" איינוואוינער איז ביסטריצקין געלונגען נישט ווייניגער ווי מיט די רייד פון אט די שטילע פשטות-פולע-העלדען. אויך מיט זייער שטילשווייגען, וואס זאגט אונז אפט מעהר ווי זייערע רייד. די איינ-וואוינער פון „יבית-אריה" רעדען זעהר פיל, זיי רעדען וועגען סאציאליזם, פי-לאזאפיע, וועגען דער צוקונפט פון מענש און וועלט און נאך אזעלכע הויכע זא-כען, אבער מעהר ווי זיי רעדען — שווייגען זיי און זייער שווייגען — איז מעהר אויסדריקליך פון זייער רעדען. און ביסטריצקין האט ערוואַרט א שווערע אויפגאבע. נישט נאר צו איבערגעבען אונז די ווערטער פון די העלדען זיינע — נאר אויך פערשטענדליך מאכען פאר אונז זייער שטילשווייגען. ביסטריצקי האט די אויפגאבע זיינע מייסטערהאפט אויפגעפיהרט. דעריבער מאקע לעגען מיר צווישען די שורות פון בוך מעהר ווי פון די שורות, דעריבער מאקע ענט-פלעקען זיך פאר אונז, מיט יעדען מאל פון לייענען דאס בוך נייע סגולות און ליכט-זייטען, וועלכע מיר האבען גענצ-ליך אדער גאנץ בלאס, פריהער בע-מערקט. אין דאס קענען איבערגעבען פאר אונז דאס שווייגען פון די העלדען — האט זיך בעוויזען ביסטריצקי דער אמת'ער קינסטלער איז נישט דער וואס מאכט פאר אונז פערשטעהען רייד, וואס מיר האבען זיי נישט פערשטאנען, נאך דער וואס מאכט רעדען שטומע, וואס מאכט, אז די שטילקייט אליין זאל עפענען א מויל. און נאך א סמן פון אמת'ע נישט געקינצעלטע קונסט, איז דאס דורכלעבען די שאפונג. ביסטריצ-קי-רעגוליאנסקי איז געווען איינער פון די "גבעה-אריה"-איינוואוינער און לויט זיין בערוף אויסגעקליבען געווארען אלס זייער שליח-צבור. און אלס שליח-צבור פון דער נייער ארץ-ישראל-חירקליכקייט, וואס ווערט מיט קליינע אבער זיכערע טריט געשאפען. אלס שליח צבור פון די וואס שאפען א ווירקליכקייט פאר דעם פאלק, וואס פלעגט זיך דורות לאנג שפייזען מיט טרוימען און האפנונגען, נישט אננעמענדיג קיין שריט זיי צו רעאליזירען — הערען אויך זיי נישט אויף צו טרוימען און האפען אז פון די קערנער, וואס זיי פטרזייען אין ציונס-פעלדער וועלען אויפבליהען גרויסען צוּ נוצען פון דער גאנצער מענשהייט, — איז ביסטריצקי געקומען קיין פוילען, און אלס אזעלכער ווערט ער אויך אויס-געהערט און אויפגענומען ווערדיג.

אריאנירען

פון 15. יאנואר 1929 דאס „לאדזער טאגעבלאט".

ליזמאנשטאדט

17 זנוזרח־הא 17, היילל, 16-88.

אלגעמיינע קראנקהייטען הארטען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען דאקטוירים פון 9 פריה ביז 8 אווענד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע סאלוי-שמילען סינוסליכט באהאנדלונגען-בעשטראלונגען אימפיונגען געגען שחאר לאטיוש.

מוזיקאלישע שלאסערייע און שמירעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

כ'נעהם אן פארשידענע מאשינען-רעפאראטורען ווי צופאסען פאר-שידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.

שנעל און ביליג!

בעמ.: פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

דרוקזאכן

אלערליי

וועריען שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויס-פיהרונג און די מאדערנסטע שריפט אויסגעפערטיגט.

קלעפסידרעס
(טאדעס-אנצייגען)
ווערען אין פארלויף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפט איבער דער גאנצער שטאט.

בוכדרוקעריי
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעל. 47.

קלײשעס

צום דרוקען און צייכענונגען

די איינציגע יודישע קלישע-פאבריק

„GALWANO"

TEL. 57-68. PIOTRKOWSKA 101

„דבר"

עתון פועלי ארץ-ישראל

Tel-Aviv P. O. B. 199 תל-אביב ת. ד. 199

חשבון מיוחד בפ. ק. א. 191.300.

דמי החתימה לחודש — 10 זהוב.

לחברי תנועת א"י העובדת על כל אגפיה ומפלגותיה — ול„תרבות" — מוריה ומוסדותיה — הנחה. פרטים במרכזים.

קלויזלעם

— און —

זאבעזפיעטשעניעס

אויף וועקסלען

בעזארגט שנעל דאס רעכטס-קאנסולענטען-ביורא

„ארג'ס", 36 זשכאדניא 36

פראנט, פארטער.

היפאטעקען-געלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזארגט שנעל

Ch. Regenwetter

Berlin S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

Zjednoczone Fabryki Maszyn

„UNIA"

dawn. F. Eberhardt i Syn, Sp. Akc

BYDGOSZCZ-WILCZAK

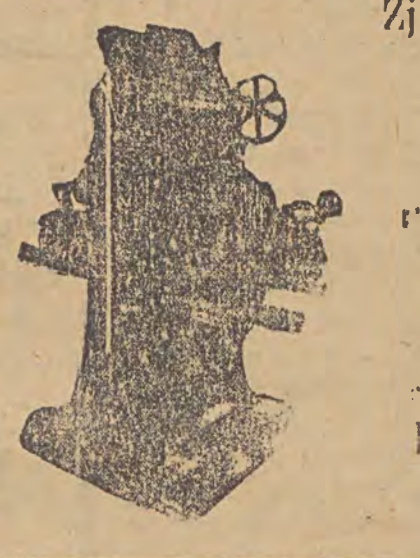

די פאבריק פון פוילישע מאשינען-פאבריקאציע

ליפערט אלס ספעציאליטעט:

מאמפלעטען אויסריכטונגען

פאר האלץ - באארבייטונג.

מיט זיינראגען זיך צו ווענדען צום פארטרעטער:

Inżynier G. Praszkier,

Łódź, Zawadzka 16a

Tel. 27-58.

פערלאג ר. קלעצקין, ווארשא

ניי ווים דערשינען 3 ביכער וועגען יודישען טעאטער פון זלמן זילבערצווייג

„היסטאריע פון טעאטער"

50 זייטען.

„טעאטער-זכרונות"

100 זייטען.

„וואס דער יוד, שחייער דערציהלט"

72 זייטען

— פרייז פון אלע 3 ביכער 10 גילדען —

אין לאדז, צו בקומען בייַ בערלינסקי אלט-שטאט 12

צו פערדינגען

א געזעלשאפט

ביי פאמארסקא גאס צו ערפאהרען קאנסטאנטי-נער 68 ביי קליינער 75

אבראמז-לאדזש

פון דזשאר זאגלעבן. צו ער-פאהרען קילינסקיעגא 60 ביים ווירט

א בשורה

פאר אלע ליבהאבער פון יודישע

פאלקס-מעשיות.

די טויזענדער לעזער פון בעליבטען פאלקס-שריי-בער אלתר איזענשלאס געדענקען נאך געוויס זיינע הארציגע ערציהלונגען פון אלטען יודישען לעבען, מעשיות, פון וועלכע עס זעהן זיך ארויס די גוטע יודישע מידות ווי: רחמנות, סבלנות און יושר. אט די אלע חנ'טע יודישע פאלקס-מעשיות און לעגענדעס זענען שוין ער-שינען. יעדען מיטוואך ערשיינט א ביכעל פון פון 16 זייטען מיט 3 אדער 4 מעשיות. יעדעס ביכעל קאסט 25 גראשען. אויב איהר ווילט האבען א אמוזירענדען שבת, קויפט אזא ביכעל. יעדעס ביכעל איז א גאנצע זאך פאר זיך. אויב איהר וועט זאמלען די ביכלעך וועט איהר דער-נאך האבען א שעהן גרויס בוך. אינפארמאציעס צו בעקומען ביי די יורשים פון א. איזענשלאס לאדז. פאלודניאווא 11, הויף לינקס דריטער שטאק אין דער ליי-ביבליאטעק. 425

פוילישע שפראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

זשכאדניא 29, וו. 3.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek. Tel. 18-26.

Od wtorku 1-go stycznia do poniedziałku dnia 7 go stycznia 1929 r. wł.

PROGRAM NOWOROCZNY

Dramat w 10 aktach

SERCE

(MAŁA ANETA)

w roli głównej: MARY PICKFORD

Następny program:

Miasto miliona poległych (verdun)

לתחלת היום הזה.

הי לא תדע מה ילד יום.

לוי נישט אף יוים מארגען

נייער ווי די ווירקזאם הערליכע מאדיאוונג זיכט זעלבסט נליין קומט צו לויזען איי ...

17 רונד־קאנצערט 17

52 זאכאדניא 52

יאי ס'ווערן ערלייגט און בעוויסענהאפט ... אלערליי העזעליך, לאזילעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, צוויליגע און קארנע פראצעסען, אדמיניסטראציעס, רעקורסען וועגען דירה אין ווארשויער-ראזיעמשטשי, וועגען פאזאר אין קאמיסאריאט-רושטדר און אלע פאליצייישע-קען, אקטען אינטערציזיאס, אקטען דא-רויי נאס קארגע סקרבעס, ווי אויך איבער זעצינגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

ווינטער פאר דאמען!

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-הויטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע הוטע איבער-ארבייטע איך אויף געגנצליך ניי. געדענקט די אדרעס:

פאר נאר 50 זל.

23 זאוואדסקא 23

אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

„TOLA"

לעזט, אבאנירט און אנאנסירט אין

„לאדזער טאגעבלאט",

וועלכע איז די עלטסטע און פארשפרייטסטע טאג-צייטונג

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין לאדזש 6 זל., אין פראווינץ און בעל-גיען—20 פראצ. אין אויסלאנד 1,25 דאלאר.

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פארן טעקסט 13 גראשען, פריוואטע 25 גר., אין טעקסט 40 גר., פריוואטע 60 גר., נעבן 21 גר., פריוואטע 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—ביז 60% טייערער. פון די פראנטען ווערט נישט ארויסגעגעבן קיין רעצענזיע.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.

...geblat

רעדאקציע א...

מל...

דער ק...

פונאנד...

...rpieniach

...Łodzi.